

JULKAISUFOORUMI- LUOKITUKSEN PÄIVITYSARVIOINTI 2022

TEKIJÄT

Elina Pylvänäinen
ja Janne Pölönen

Tieteellisten seurain
valtuuskunta

Julkaisufoorumi-luokituksen päivitysarviointi 2022

TEKIJÄT: Elina Pylvänäinen ja Janne Pölönen

JULKAISIJA JA JULKAISUVUOSI: Tieteellisten seurain valtuuskunta, 2023

SARJA: Tieteellisten seurain valtuuskunnan verkkojulkaisuja 16

ISSN: 2242-8011

ISBN: 978-952-5995-80-0

DOI: [10.23847/tsv.617](https://doi.org/10.23847/tsv.617)

LISENSSI: CC-BY

SISÄLLYS

1 Johdanto	4
2 Julkaisufoorumin ylläpito ja toiminta	6
2.1 Julkaisufoorumin sihteeristö	6
2.2 Ohjausryhmä kaudella 2020–2023	6
2.3 Paneelit kaudella 2022–2024	7
3 Arviointikriteerit ja -prosessi	9
3.1 Julkaisukanavien jako paneelien kesken	9
3.2 Tasoluokan 1 kriteerit	10
3.3 Tasoluokkien 2 ja 3 kriteerit	10
3.3.1 Taso 2	11
3.3.2 Taso 3	11
3.4 Julkaisuvolyymiin perustuvat tasojen kiintiöt	12
3.5 Muut arvioinnissa huomioidut näkökohdat	12
3.5.1 Kansainvälinen arvostus ja vaikuttavuus	12
3.5.2 Tiedeyhteisön ehdotukset	13
3.5.3 Review-lehdet	13
3.5.4 Avoimet julkaisukanavat	13
3.5.5 Tieteenalojen tasapuolisuus	13
3.5.6 Sidonnaisuudet	14
3.6 Paneelien työskentely	14
4 Vuoden 2023 luokitus	15
4.1 Suomen- ja ruotsinkieliset kanavat ja monikielisyys	15
4.2 Kirjakustantajien luokitus	17
4.3 Konferenssien luokitus	19
4.4 Avoin saatavuus	19
4.5 Vertailu Norjan ja Tanskan taso- luokkiin ja vaikuttavuuskertoimiin	21
4.6 Luokituksen tasapuolisuus ja muut ominaisuudet	24
4.6.1 Tieteenalat ja julkaisutyypit	24
4.6.2 Julkaisukieli	26
4.6.3 Avoin saatavuus	28
5 Yliopistojen julkaisutoiminnan kehitys	30
5.1 Julkaisukanavat	30
5.2 Julkaisumäärät ja -tyypit	32
5.3 Julkaisukielet	33
5.4 Avoin julkaiseminen	35

1 JOHDANTO

UUDELLA VUODEN 2023 ALUSTA JULKAISTIIN uusi Julkaisufoorumi-luokitus (JUFO-luokitus). Tässä raportissa kuvataan vuoden 2023 luokituksen toteutus ja pääpiirteet. Raportissa kuvataan JUFO:n tausta (luku 1), ylläpito ja toiminta (luku 2), vuonna 2022 toteutetun tasojen 2 ja 3 uudelleenarvioinnin kriteerit ja -prosessit (luku 3), vuoden 2023 luokituksen ominaisuudet (luku 4), sekä yliopistojen julkaisutoiminnan keskeiset muutokset 2016–2021 (luku 5).

Vuonna 2010 perustettu Julkaisufoorumi (JUFO) on tieteellisen julkaisutoiminnan laadunarviointia tukeva luokitusjärjestelmä. Ensimmäinen JUFO-luokitus julkaistiin vuonna 2012. Luokituksen tavoite on tehdä näkyväksi ja edistää suomalaisen tutkimuksen laatua ja julkaisutoimintaa tiedeyhteisön luotettaviksi ja korkeatasoisiksi tunnistamalla foorumeilla.

JUFO-luokituksen piiriin kuuluvat tieteelliset lehdet, kirjasarjat, konferenssit ja kirjakustantajat. Luokituksessa julkaisukanavat jaotellaan

- 1 = perustasoon
- 2 = johtavaan tasoon
- 3 = korkeimpaan tasoon
- 0 = kanaviin, jotka eivät (vielä) täytä tason 1 kriteereitä.

Arvioinnista vastaavat 23 tieteenalakohtaista asiantuntijapaneelia, joihin kuuluu noin 300 Suomessa työskentelevää tieteentekijää. Arviointityötä tukee Tieteellisten seurain valtuuskunnassa toimiva sihteeristö, ja sillä on tieteenalojen asiantuntijoista ja tiedehallinnon organisaatioiden edustajista koostuva ohjausryhmä.

Luokitusta täydennetään jatkuvasti uusilla, aiemmin arvioimattomilla julkaisukanavilla, jotka paneelit arvioivat tasolle 1 tai 0. Tasoluokat 2 ja 3 uudelleenarvioidaan neljän vuoden välein. Viimeisin uudelleenarviointi suoritettiin vuonna 2022 ja päivitetty luokitus astui voimaan vuoden 2023 alussa. Luokitus on voimassa 2023–2026.

Julkaisufoorumin perustamista pohjusti Yliopistojen rehtorineuvoston (UNIFI) työryhmän raportti (2010), jossa pohdittiin laadunarvioinnin kehittämistä. Verrattuna kansainvälisiin Web of Science (WoS) ja Scopus-viittaustietokantoihin JUFO kattaa laajemmin eri tieteenalojen monimuotoisen ja -kielisen tieteellisen julkaisutoiminnan. Lisäksi ”tiedeyhteisö itse määrittää, mikä on hyvää tutkimusta ja minkälaiset kriteerit ovat voimassa sen arvioimiseksi”.

Luokitusta on käytetty yliopistojen tuottamien tieteellisten julkaisujen laatuindikaattorina opetus- ja kulttuuriministeriön asettamassa yliopistojen rahoitusmallissa vuodesta 2015 alkaen. Tieteellisten ja muiden julkaisujen perusteella jaetaan sopimuskaudella 2021–2024 yhteensä 14 prosenttia yliopistojen perusrahoituksesta.

Julkaisufoorumista saa lisätietoa myös seuraavista raporteista ja katsauksista:

- Julkaisufoorumi sekä rahoitus- ja arviointijärjestelmien muutokset Pohjoismaissa ja Euroopassa (2022)
- Publication Forum 2010–2020: Self-evaluation report of the Finnish quality classification system of peer-reviewed publication channels (2021)

- [Julkaisufoorumi-luokituksen käyttöohje 2019 \(2019\)](#)
- [Julkaisufoorumin 2014 päivitysarvioinnin loppuraportti \(2015\)](#)
- [Tieteellisten julkaisukanavien tasoluokitus: Julkaisufoorumi-hankkeen \(2010–2012\) loppuraportti \(2012\)](#)

2 JULKAISUFOORUMIN YLLÄPITO JA TOIMINTA

TÄSSÄ LUVUSSA KUVATAAN vuoden 2023 luokituksen toteutuksesta vastanneet Julkaisufoorumin sihteeristö, ohjausryhmä ja paneelit.

2.1 JULKAISUFOORUMIN SIHTEERISTÖ

Julkaisufoorumi toimii Tieteellisten seurain valtuuskunnassa (TSV), joka on myös sihteeristön työnantaja. Julkaisufoorumin sihteeristöön kuului vuonna 2022 kolme kokopäiväistä työntekijää. Julkaisufoorumin pääsihteerinä toimii Janne Pölönen (2010 alkaen) ja hänen lisäkseen sihteeristössä työskentelevät suunnittelija Elina Pylvänäinen (2020 alkaen) ja tietoasiantuntija Anna-Kaarina Linna (2022 alkaen).

Sihteeristön tehtävänä on koordinoida ja tukea asiantuntijapaneelien työskentelyä sekä ylläpitää ja kehittää julkaisukanavatietokantaa ja sen käyttöliittymää [JUFO-portaalia](#). Sihteeristö vastaa myös Julkaisufoorumin ohjausryhmän toimintaan liittyvästä valmistelu- ja koordinoituvuudesta. Lisäksi sihteeristö tekee yhteistyötä kansallisten ja kansainvälisten sidosryhmien kanssa julkaisukanavien arviointiin ja luokitteluun, tieteelliseen julkaisemiseen, tietojärjestelmiin, avoimeen tieteeseen ja vastuulliseen arviointiin liittyen.

2.2 OHJAUSRYHMÄ KAUDELLA 2020–2023

Tieteellisten seurain valtuuskunnan hallitus nimittää Julkaisufoorumille ohjausryhmän nelivuotiskausiksi. Julkaisufoorumin ohjausryhmä päättää Julkaisufoorumin ylläpitoa, kehittämistä ja arviointikriteereitä koskevista linjauksista, tiedottaa taustayhteisöille luokituksista sekä nimittää arviointipaneelien jäsenet.

Ohjausryhmään kuuluu päätiiteenalojen asiantuntijoita sekä Kansalliskirjaston, opetus- ja kulttuuriministeriön, Suomen Akatemian, FUN Suomen yliopistokirjastojen verkoston, CSC – Tieteen tietotekniikan keskuksen, Suomen yliopistot UNIFI ry:n ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) edustajia. Ohjausryhmän jäsenet nimitetään tieteellisten seurojen ja tiedeakatemioiden sekä edustettuina olevien organisaatioiden ehdotusten pohjalta.

Ohjausryhmän kokoonpano kaudella 2020–2023

Puheenjohtaja, professori Ulla-Maija Forsberg (Helsingin yliopisto / TSV)
 Vararehtori Taina Pihlajaniemi (Oulun yliopisto / UNIFI)
 Professori Paula Eerola (Helsingin yliopisto, luonnontieteet)
 Opetusneuvos Jukka Haapamäki (opetus- ja kulttuuriministeriö)
 Professori Heikki Hiilamo (Helsingin yliopisto, yhteiskuntatieteet)
 Palvelujohtaja Kristiina Hormia-Poutanen (Kansalliskirjasto)
 Professori Satu Lahti (Turun yliopisto, lääke- ja terveystieteet)
 Kirjastonjohtaja Riitta Lähdemäki (FUN)

Ylijohtaja Riitta Maijala (Suomen Akatemia)
 Professori Anne Mäntynen (Helsingin yliopisto, humanistiset tieteet)
 Emeritusprofessori Risto Nieminen (Aalto-yliopisto, tekniikka)
 Kehityspäällikkö Hanna-Mari Puuska (CSC)

Ohjausryhmän sihteeristöön kuuluvat toiminnanjohtaja Tanja Risikko (UNIFI), toiminnanjohtaja Lea Ryyänen-Karjalainen (TSV), pääsihteeri Janne Pölönen (TSV), suunnittelija Elina Pylvänäinen (TSV) ja tietoasiantuntija Anna-Kaarina Linna (TSV).

Kauden aikana ohjausryhmän kokoonpanossa on tapahtunut muutoksia: UNIFI:n edustajana toimi lokakuun 2020 loppuun saakka vararehtori Jaakko Aspara Hankenista. Professori Helmi Järviluoma Itä-Suomen yliopistosta toimi humanististen tieteiden asiantuntijana elokuuhun 2022 saakka, ja opetusneuvos Matti Kajaste toimi OKM:n edustajana maaliskuun 2022 loppuun saakka. Sihteeristön osalta kehittämisspäällikkö Eeva Nyrövaara toimi UNIFI:n edustajana vuoden 2022 loppuun saakka.

2.3 PANEELIT KAUDELLA 2022–2024

Julkaisufoorumin ohjausryhmä nimittää uudet paneelit neljän vuoden välein tieteellisten seurojen, tiedeakatemioiden, yliopistojen ja tutkimuslaitosten tekemien ehdotusten pohjalta. Lisäksi tutkijat voivat asettua ehdolle oma-aloitteisesti. Julkaisufoorumin asiantuntijapaneelien tärkein tehtävä on tieteellisten julkaisukanavien arviointi ja luokittelu.

Paneelit ovat tieteenalakohtaisia ja kuhunkin paneeliin kuuluu 9–17 jäsentä. Paneelien kokoonpanot kaudella 2022–2024 ovat nähtävillä [Julkaisufoorumin verkkosivuilla](#). Paneelit on jaettu tieteenaloittain seuraavasti:

1. Matematiikka ja tilastotiede
2. Tietojenkäsittely ja informaatiotieteet
3. Fysiikka, avaruustieteet ja tähtitiede
4. Kemia
5. Geotieteet ja ympäristötieteet
6. Biotieteet I
7. Biotieteet II
8. Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka, kone- ja valmistustekniikka
9. Sähkö- ja automaatiotekniikka, tieto- ja tietoliikennetekniikka
10. Teknillinen kemia, materiaalitekniikka ja ympäristötekniikka
11. Lääketieteen tekniikka, bioteknologia ja peruslääketieteet
12. Kliiniset lääketieteet I
13. Kliiniset lääketieteet II ja hammaslääketiede
14. Terveystieteet ja muut lääketieteet
15. Maatalous- ja metsätieteet
16. Taloustieteet
17. Sosiaalitieteet, media- ja viestintätieteet sekä muut yhteiskuntatieteet
18. Psykologia ja kasvatustieteet
19. Poliittikan tutkimus, hallintotiede ja oikeustiede
20. Filosofia ja teologia

- 21.** Kielitieteet
- 22.** Kirjallisuus, taiteen tutkimus ja arkkitehtuuri
- 23.** Historia, arkeologia ja kulttuurien tutkimus

Paneelien jäsenet toimivat oman tieteen- ja tutkimusalansa kansallisen yhteisön edustajina. Panelisteiksi valituilla henkilöillä tulee olla kokemusta tutkimustyöstä, tieteellisestä julkaisutoiminnasta ja tutkimuksen arvioinnista. Paneelien kokoonpanoissa kiinnitetään huomiota eri tutkimusalojen, tutkijanuravaiheiden, organisaatioiden ja sukupuolten edustukseen paneeleissa.

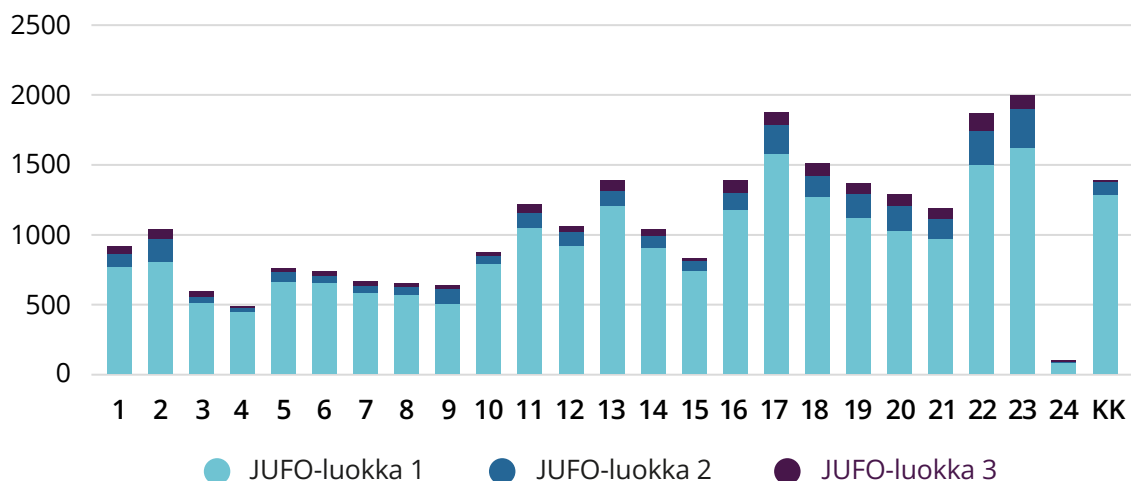
3 ARVIOINTIKRITEERIT JA -PROSESSI

PANEELIT SUORITTIVAT tasoluokkien 2 ja 3 uudelleenarvioinnin vuoden 2022 aikana noudattaen kriteereitä ja prosesseja, jotka Julkaisufoorumin ohjausryhmä vahvisti vuoden 2021 aikana. Tässä luvussa kuvataan julkaisukanavien jako paneelien kesken, tasoluokkien 1, 2 ja 3 kriteerit, julkaisuvolyymiin perustuvien tasojen 2 ja 3 kiintiöiden laskenta, muut arvioinnissa huomioitavat näkökohdat, sekä paneelien työskentelyn pääpiirteet.

3.1 JULKAISUKANAVIEN JAKO PANEELIEN KESKEN

Kaikkiaan vuoden 2023 luokitus sisältää 35 500 julkaisukanavaa, joiden määrä vaihtelee paneeleittain 483:sta (paneeli 4) 1998:een (paneeli 23) (kuvio 1). Sarjajulkaisut ja konferenssit on jaettu tieteenalan perusteella paneelien kesken siten, että vastuu arvioinnista kuuluu ainoastaan yhdelle paneelille.

Poikkeuksen muodostaa pieni joukko monitieteisiä lehtiä, esimerkiksi *Nature* ja *Science*, jotka on sijoitettu kirjakustantajien kanssa yleistieteellisten julkaisukanavien yhteispaneeliin, eli paneeliin 24. Paneeli 24 sisältää 227 julkaisusarjaa ja 3751 kirjakustantajaa, ja siihen kuuluvien kanavien arviointiin voivat osallistua kaikkien paneelien jäsenet.

Kuvio 1. Julkaisufoorumissa 2023 alussa luokitellut lehdet/sarjat ja kirjakustantajat (KK) paneeleittain ja JUFU-luokittain (vuoden 2023 luokitus). Lähde: JUFU-portaali.

Tarvittaessa julkaisukanava voidaan siirtää ohjausryhmän päätöksellä yksittäisen paneelin luettelosta paneeliin 24. Vastaavasti ohjausryhmän päätöksellä voidaan myös siirtää paneelin 24 luettelossa oleva julkaisukanava yksittäisen paneelin luetteloon. Lisäksi paneelit voivat poikkeustapauksissa ehdottaa ohjausryhmälle tasoluokkaan 2 tai 3 ehdotettavan kanavan julkaisuvolyymiin jakamista useamman kuin yhden paneelin kesken.

3.2 TASOLUOKAN 1 KRITTEERIT

Taso 1 on Julkaisufoorumi-luokituksen perustaso, jolle sijoittuu valtaosa luokitukseen kuuluvista julkaisukanavista. Tasolle 1 voidaan hyväksyä ne suomalaisen tutkimuksen näkökulmasta tieteellisesti relevantit kotimaiset ja ulkomaiset sarjat, konferenssit sekä kirjakustantajat, jotka täyttävät vaatimukset säännöllisestä tieteellisestä julkaisu-toiminnasta, koko käsikirjoituksen kattavasta vertaisarviointiprosessista sekä alan asiantuntijoista koostuvasta toimituskunnasta.

Ohjausryhmä täydensi tason 1 kriteerejä vuonna 2021 siten, että vuoden 2022 alusta tasolle 1 hyväksyttävillä julkaisukanavilla tulee olla toimivat verkkosivut, joilla tiedot vertaisarvioinnista ja toimituskunnasta on esitetty läpinäkyvästi. Kirjakustantajat voivat kuitenkin edelleen täyttää tason 1 kriteerit, vaikka toimituskuntaa ja vertaisarviointiprosessia ei ole kuvattu verkkosivulla.

Tason 1 kriteerit:

- **Tunnisteet:** Julkaisukanavalla on rekisteröity ISSN- tai ISBN-tunnus.
- **Läpinäkyvyys:** Julkaisukanavan verkkosivulla on läpinäkyvä kuvaus toimituskunnasta ja vertaisarviointiprosessista. (Kirjakustantaja voi täyttää tason 1 kriteerit, vaikka toimituskuntaa ja vertaisarviointiprosessia ei ole kuvattu verkkosivulla.)
- **Tieteellisyys:** Julkaisukanava on erikoistunut tieteellisten tutkimustulosten julkaisemiseen ja se julkaisee tieteellisiä vertaisarvioituja julkaisuja säännöllisesti.
- **Toimituskunta:** Julkaisukanavalla on tieteenalan asiantuntijoista koostuva toimituskunta, johon kuuluu pääasiassa yliopistoissa tai tutkimuslaitoksissa työskenteleviä tutkijoita.
- **Vertaisarviointi:** Tieteelliset artikkelit tai kirjat käyvät läpi koko käsikirjoitukseen kohdistuvan vertaisarvioinnin, jonka toimituksen kutsumat ulkopuoliset tieteenalan asiantuntijat suorittavat anonyymisti tai avoimesti. (Kirjakustantaja voi täyttää tason 1 kriteerit, jos sillä on uskottava teoksen toimittajien toteuttama laadunarviointi.)
- **Edustavuus:** Kyseessä on kansallisen tai kansainvälisen tiedeyhteisön käyttämä julkaisukanava, jonka tekijöistä tai toimituskunnasta yli puolet edustaa muuta kuin sitä tutkimusorganisaatiota, joka on myös julkaisukanavan kustantaja.
- **Relevanssi:** Julkaisukanava on tieteenalansa kansainvälisen tai suomalaisen tiedeyhteisön näkökulmasta tieteellisesti relevantti, sekä tieteelliseltä laadultaan uskottava.

Julkaisukanavat, jotka eivät täytä yllämainittuja kriteereitä, merkitään tasoluokkaan 0. Luokituksen näkökulmasta tasoluokkaan 0 kuuluva julkaisukanava on samankertainen kuin Julkaisufoorumiin kuulumaton kanava. Tähän tasoluokkaan kuuluu monentyypisiä ja monentasoisia kanavia ammattilehdistä ja yliopistojen omista julkaisusarjoista tieteelliseltä laadultaan kyseenalaisiin julkaisukanaviin. Myös uudet julkaisukanavat voidaan aluksi luokitella tasolle 0 sen vuoksi ettei niiden sisältöä pystytä vielä arvioimaan.

3.3 TASOLUOKKIEN 2 JA 3 KRITTEERIT

Tasoluokkiin 2 ja 3 kuuluu joukko asiantuntijapaneelien korkeatasoisimpina ja vaikuttavimpina pitämiä tieteellisiä lehtiä, konferensseja ja kirjakustantajia. Nämä ovat enimmäkseen kansainvälisiä julkaisukanavia, mutta ihmis- ja yhteiskuntatieteiden paneelit voivat nostaa tasolle 2 on myös alansa johtavia suomen- ja ruotsinkielisiä kanavia.

3.3.1 Taso 2

Tasolle 2 voidaan luokitella eri tieteenalojen johtavia tieteellisiä julkaisukanavia, jotka täyttävät seuraavat kriteerit:

- julkaisukanava on tieteenalan kansainvälisen asiantuntijayleisön laajasti tavoitettava ja arvostama
- tutkijat eri maista julkaisevat siinä parhaita tutkimustaan
- toimitus-, kirjoittaja- ja lukijakunta edustavat eri kansallisuuksia.

Ihmis- ja yhteiskuntatieteiden paneelit (14, 16–23) voivat nostaa tasolle 2 myös arvostetuimmat ja laaja-alaisimmat suomen- tai ruotsinkieliset julkaisukanavat. Tasolle 2 nostettavien kotimaisten julkaisukanavien on täytettävä seuraavat vähimmäisvaatimukset:

- tieteellisten kirjoitusten laadunarvioinnin on oltava parhaiden käytäntöjen mukaista
- julkaisusarjojen oltava oman tieteenalansa, ja kirjakustantajien pää tieteenalan, tutkimusta laaja-alaisimmin kattavia koko alan kansallisen tiedeyhteisön käyttämiä julkaisukanavia
- tutkimuskysymykset kontekstualisoituvat vahvasti suomalaisen yhteiskunnan tai suomen- ja ruotsinkielisen kulttuurin piiriin
- julkaisemista pidetään yhtä tärkeänä meriittinä kuin julkaisemista tasolle 2 luokitelluissa vieraskielisissä julkaisukanavissa.

Lopullinen valinta tasolle 2 nostettavista suomen- ja ruotsinkielisistä julkaisukanavista tehdään näiden paneelien puheenjohtajien yhteisellä päätöksellä.

3.3.2 Taso 3

Tasolle 3 voidaan luokitella eri alojen korkeatasoisimmat tieteelliset julkaisukanavat

- joiden tutkimus edustaa alansa korkeinta tasoa ja sen (esim. viittausindikaattoreilla mitattu) vaikuttavuus on erittäin suuri
- jotka kattavat omaa tieteenalaansa laajasti, eivätkä rajoitu kapean erikoistematikan käsittelyyn
- joiden kirjoittaja- ja lukijakunta on kansainvälistä ja toimituskunnissa toimivat alan johtavat tutkijat
- joissa julkaisemista arvostetaan alan kansainvälisessä tutkijayhteisössä erittäin korkealle.

Paneelien puheenjohtajat vahvistavat julkaisusarjojen luokittelun tasolle 3 yhteisellä päätöksellä.

3.4 JULKAISUVOLYMIIN PERUSTUVAT TASOJEN KIINTIÖT

Paneelikohtaiset kiintiöt määrittävät kuinka suuren määrän sarjajulkaisuja paneelit voivat sijoittaa tasoluokkiin 2 ja 3. Kiintiöiden tarkoitus on tasapainottaa JUFO-luokitusta eri päätiiteenalojen välillä. Kiintiöiden laskentaperusteena on vuodesta 2015 alkaen käytetty kanavien julkaisuvolyymiä, joten kanavien lukumäärä tasoilla 2 ja 3 vaihtelee paneeleittain. Julkaisuvolyymilla tarkoitetaan sarja- tai konferenssijulkaisussa ilmestyneiden tieteellisten artikkeleiden yhteenlaskettua kolmen vuoden keskiarvoa.

Julkaisufoorumin ohjausryhmä päätti vuonna 2021 tasoluokkien 2 ja 3 kiintiöiden laajentamisesta, jotta paneelit voivat luokitusta päivittäessään huomioida erikoisalut ja monitieteiset julkaisukanavat entistä tasapuolisemmin. Lisäksi kiintiöiden laajentaminen mahdollistaa eri julkaisutyypin ja -kielten välisen tasapainon entistä paremman huomioimisen.

Laajennettujen kiintiöiden puitteissa tasolle 2 ja 3 luokiteltujen sarjojen yhteenlaskettu julkaisuvolyymi voi olla enintään 25 prosenttia kunkin paneelin sarjojen yhteenlasketusta julkaisuvolyymista (tasot 1–3 yhteensä), ja tason 3 osuus 10 prosenttia. Aiemmin tasot 2 ja 3 saivat kattaa enintään 20 prosenttia julkaisuvolyymista ja taso 3 viisi prosenttia.

Jotta suuri julkaisuvolyymi ei kohtuuttomasti rajoittaisi paneelien mahdollisuuksia sijoittaa korkeatasoisia mutta julkaisumäärältään suuria julkaisusarjoja tasoille 2 ja 3, lehti/sarja kuluttaa tasoluokan 2 ja 3 kiintiötä enintään 2000 julkaisun verran, vaikka lehden todellinen julkaisuvolyymi olisi suurempi. Suurikokoisten ja monitieteisten lehtien julkaisuvolyymi voidaan myös tarvittaessa jakaa kahden tai useamman paneelin kesken.

3.5 MUUT ARVIOINNISSA HUOMIOIDUT NÄKÖKOHDAT

3.5.1 Kansainvälinen arvostus ja vaikuttavuus

Sihteeristö tuottaa paneelien käyttöön viittaus- ja vaikuttavuusindikaattoreita, joita paneelit voivat hyödyntää arvioidessaan julkaisukanavien vaikuttavuutta ja arvostusta alan kansainvälisessä tiedeyhteisössä.

Scopus-tietokantaan kuuluvien lehtien ja konferenssisarjojen osalta paneelien käytössä olivat CiteScore, Source Normalized Impact per Paper (SNIP) ja SCImago Journal Rank (SJR). Vaikuttavuuskertoimet pyrkivät mittaamaan julkaisukanavien vaikuttavuutta niissä ilmestyneiden julkaisujen saamien viittausten lukumäärän perusteella.

Vaikuttavuuskertoimien käytössä on huomioitava, että ne eivät ole vertailukelpoisia eri tieteenalojen välillä. Lisäksi viittaustietokantojen käyttöä rajoittaa se, että ne kattavat paremmin luonnon- ja lääketieteen kuin tekniikan ja ihmistieteiden tieteenalat. Ihmistieteiden kannalta ongelmallista on myös viittaustietokantojen painottuminen englanninkielisiin lehtiartikkeleihin.

Lisäksi paneelien käytössä on Norjan ja Tanskan Julkaisufoorumia vastaavien järjestelmien luokitukset, jotka perustuvat asiantuntija-arviointiin. Norjan ja Tanskan vastaavat julkaisukanavien tasoluokitusjärjestelmät luovat etenkin ihmistieteissä kattavamman perustan kansainvälisen arvostuksen arvioinnille.

3.5.2 Tiedeyhteisön ehdotukset

Tiedeyhteisön jäsenillä on mahdollisuus antaa paneeleille palautetta luokituksista ehdottamalla muutoksia tasoluokkiin JUFO-portaalin kautta. Lisäksi tiedeyhteisön edustajat voivat määrittää JUFO-portaalissa oman tutkimuksensa kannalta 10 tärkeintä lehteä/sarjaa sekä kirjakustantajaa.

Tiedeyhteisöltä pyydettiin tasojen 2 ja 3 uudelleenarviointiin liittyviä tasomuutos-ehdotuksia sekä kommentteja paneelien alustaviin luokitusehdotuksiin. Ehdotuksia saatiin 1064 kappaletta ja ne koskivat 711 julkaisukanavaa. Paneelit käyttivät ehdotuksia uudelleenarviointityönsä tukena ja päätyivät muuttamaan näistä 272 julkaisukanavan tasoluokkaa.

3.5.3 Review-lehdet

E erityisesti luonnon- ja lääketieteissä tyypilliset review-artikkelit keräävät ominaislaatunsa vuoksi yleensä eniten viittauksia, joten pelkästään katsausartikkeleita julkaisevien lehtien viittauskertoimet ovat korkeampia kuin alkuperäistutkimusta julkaisevilla lehdillä. Harkinnan mukaan paneelit voivat luokitella parhaita katsauslehtiä tasoille 2 ja 3, kunhan ne eivät täytä korkeiden viittauskertoimiensa takia kokonaan korkeimpia tasoluokkia.

3.5.4 Avoimet julkaisukanavat

Avoimia julkaisukanavia arvioidaan Julkaisufoorumissa samoin kriteerein kuin ei-avoimia julkaisukanavia. Arvioinneissa ensisijaista ovat siis julkaisukanavien tieteellinen laatu ja vaikuttavuus. Kuitenkin tasoluokkien 2 ja 3 osalta paneelit voivat suosia avoimesti saatavilla olevaa kanavaa tilanteessa, jossa tasolle 2 tai 3 on ehdolla kaksi tieteelliseltä laadultaan ja vaikuttavuudeltaan yhtäläistä kanavaa samalta tieteenalalta.

JUFO-portaalissa on keväästä 2022 lähtien ollut saatavilla entistä monipuolisemmin tietoa julkaisukanavien avoimesta saatavuudesta. Tavoitteena on auttaa tutkijoita tunnistamaan julkaisukanavat, jotka mahdollistavat välittömän avoimen julkaisemisen tai rinnakkaistallentamisen.

3.5.5 Tieteenalojen tasapuolisuus

Paneelit ovat laaja-alaisia, joten niiden on huolehdittava eri tieteen- ja tutkimusalojen julkaisukanavien edustuksesta tasoilla 2 ja 3. Tasoluokkien 2 ja 3 osuuksia julkaisuvolyymistä seurataan paneelien lisäksi tieteenalaluokittain, jolloin voidaan kiinnittää erityistä huomiota aloihin, joilla on huomattava ali- tai yliedustus tasoluokissa 2 ja 3. Tarkastelussa huomioidaan myös ne samaan tieteenalaluokkaan kuuluvat lehdet, jotka sijoittuvat toisten paneelien luetteloihin.

Sihteeristö tuotti paneeleille arvioinnin tueksi paneelikohtaiset Excel-tiedostot, jotka sisälsivät kaikki paneelin listalla olevat tasojen 1–3 lehdet. Excelit mahdollistivat luokituksen tieteenalakohtaisen tarkastelun, sillä ne sisälsivät tilastoinnin kaikista kunkin paneelin vastuulle kuuluvista tieteenaloista hyödyntäen Web of Sciencen (WoS), Scopuksen, Norjan, Tanskan ja OKM:n tieteenalaluokituksia.

Osalla tieteenaloista julkaisukanavat ovat jakautuneet useamman eri paneelin vastuulle. Panelisteja kehoitettiin tarkastelemaan tällaisia aloja kokonaisuutena ja ottamaan huomioon myös muiden kuin oman paneelinsa listoilla olevat kanavat.

3.5.6 Sidonnaisuudet

Paneelien jäsenten tulee ilmoittaa sidonnaisuutensa aina, kun paneelissa käsitellään jotakin heihin liittyvää julkaisukanavaa. Tämä koskee julkaisukanavia, joissa panelistit ovat viimeisten viiden vuoden aikana julkaisseet useammin kuin kerran tai olleet toimittajia tai toimituskunnan jäseniä. Panelistia ei näissä tapauksissa suljeta päätöksenteosta, mutta paneeli voi kiinnittää sidonnaisuuksiin huomiota arviointitilanteessa. Sihteeristö on koostanut tiedot sidonnaisuuksista paneelien toimikauden alussa keväällä 2022.

3.6 PANEELIEN TYÖSKENTELY

Paneelit toteuttivat tasojen 2 ja 3 uudelleenarvioinnin vuoden 2022 aikana. Tiedeyhteisölle tiedotettiin uudelleenarvioinnista joulukuussa 2021 ja tasoluokkia koskevat muutosehdotukset pyydettiin tekemään maaliskuun 2022 loppuun mennessä.

Arviointityön tueksi sihteeristö tuotti paneeleille Excel-tiedostot, joihin oli koottu tiedot kanavan tasoluokituksesta Norjassa ja Tanskassa, Scopus-pohjaiset viittausindikaattoreista (CiteScore, SNIP ja SJR), indeksoinnista DOAJ:ssa (Directory of Open Access Journals), sekä tiedeyhteisöltä saaduista ehdotuksista. Excelin avulla panelistien oli mahdollista testata etukäteen, kuinka yksittäiset tasoluokkien muutokset vaikuttavat tasojen 2 ja 3 kiintiöihin ja tieteenalojen tasapuolisuuteen. Sihteeristö myös toteutti Exceleihin indikaattoreihin ja tiedeyhteisöltä saatuihin ehdotuksiin perustuvia luokitus-ehdotuksia, joita paneelit saivat halutessaan hyödyntää keskustelun taustatietona.

Paneelit hyödynsivät tiedeyhteisöltä saapuneita ehdotuksia ja sihteeristön tuottamaa materiaalia valmistautuessaan kevään 2022 paneelokokouksiin. Kevätkokouksissa paneelit laativat alustavat ehdotukset uusista luokituksista. Alustavat luokitusehdotukset olivat tiedeyhteisön kommentoitavana elokuun 2022 loppuun saakka. Paneelit käsitelivät saapuneet kommentit syyskokouksissaan ja viimeistelivät ehdotuksensa uusista luokituksista.

Kevätkokoukset järjestettiin lähikokouksina Helsingissä ja syyskokoukset vaihtelevasti lähi-, etä- ja hybridikokouksina. Lisäksi paneeleille järjestettiin tarvittaessa lisäkokouksia etänä, jos varsinainen kokousaika loppui kesken. Kokousten muistiot ovat avoimesti saatavilla Julkaisufoorumin verkkosivulla [Paneelit-osiossa](#).

Paneelikohtaisten kokousten lisäksi järjestettiin paneelien puheenjohtajien kokouksia. Ihmis- ja yhteiskuntatieteiden paneelien puheenjohtajille järjestettiin kaksi kokousta, joissa päätettiin kirjakustantajien ja suomen- ja ruotsinkielisten lehtien luokituksesta. Lisäksi järjestettiin yksi kokous kaikkien paneelien puheenjohtajille, jossa päätettiin paneeliin 24, eli kaikkien paneelien yhteiseen, monitieteisten julkaisukanavien paneeliin, kuuluvien julkaisukanavien luokituksesta.

Julkaisufoorumin ohjausryhmä päätti vuonna 2021 tasoluokkien kiintiöiden laajentamisesta, joten uudelleenarvioinnin painopiste oli uusien nostojen tekemisessä ja luokituksen tasapuolisuuden lisäämisessä eri tieteenalojen välillä. Paneeleilla oli tarvittaessa myös mahdollisuus laskea julkaisukanavien tasoluokkaa, jos esimerkiksi kanavan laadussa oli tapahtunut muutoksia.

Kaikki paneelit eivät täyttäneet kaikkea käytettävissä olevaa kiintiötään tasojen 2 ja 3 nostoille. Tilaa jätettiin, jotta myös paneelikauden aikana on mahdollisuus yksittäisten muutosten tekemiseen.

4 VUODEN 2023 LUOKITUS

PANEELIEN VUONNA 2022 SUORITTAMAN tasoluokkien 2 ja 3 uudelleenarvioinnin tulokset on julkaistu JUFO-portaalissa vuoden 2023 alusta. Tässä luvussa kuvaillaan vuoden 2023 luokitusta ja siinä tapahtuneita muutoksia suomen- ja ruotsinkielisten kanavien ja monikielisyyden, kirjakustantajien ja konferenssien sekä avoimen saatavuuden osalta. Lisäksi tarkastellaan kuinka tasapuolinen vuoden 2023 luokitus on päättieteenalojen, julkaisutyypin, julkaisukielten ja avoimen saatavuuden näkökulmasta, sekä kuinka tasoluokat vertautuvat Norjan ja Tanskan tasoluokituksiin ja vaikuttavuuskertoimiin.

Luokitus kattoi vuoden 2023 alussa lähes 35 500 julkaisukanavaa (taulukko 1). Vuoden 2023 luokituksessa paneelit ovat nostaneet yhteensä 1497 julkaisukanavan tasoluokkaa. Nostot pitävät sisällään yhteensä 888 uutta nostoa tasolle 2 ja 609 nostoa tasolle 3. Lisäksi paneelit päättivät laskea 51 kanavan tasoluokkaa. Uusi tasoluokitus koskee 1.1.2023 eteenpäin julkaistuja vertaisarvioituja artikkeleita ja kirjoja (julkaisutyypit A1–A4 ja C1–C2). Tasoja 2 ja 3 päivitetään laajamittaisesti seuraavan kerran vuonna 2027. Sitä ennen paneelien on mahdollista tehdä tasoluokkiin 2 ja 3 yksittäisiä korjaavia muutoksia.

Taulukko 1. Lehtien/sarjojen ja kirjakustantajien määrä tasoluokittain.

JUFO-taso	Lehdet/sarjat	Kirjakustantajat
3	1333 (4,2 %)	14 (0,4 %)
2	2707 (8,6 %)	92 (2,5 %)
1	21 239 (67,1 %)	1278 (34 %)
0	6359 (20 %)	2367 (63,1 %)
Yhteensä	31 638 (100 %)	3751 (100 %)

4.1 SUOMEN- JA RUOTSINKIELISET KANAVAT JA MONIKIELISYYS

Uudelleenarvioinnissa ihmistieteiden paneelit päättivät nostaa tasoluokkaan 2 kuusi uutta suomenkielistä julkaisusarjaa: *Kulttuurintutkimus*, *Lähikuva*, *Musiikki*, *Näyttämö ja tutkimus*, *Puhe ja kieli* sekä *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*. Näiden uusien nostojen myötä Julkaisufoorumi-luokituksen tasolla 2 on yhteensä 29 suomen- ja ruotsinkielistä julkaisusarjaa.

Näin luokitus huomioi entistäkin vahvemmin kotimaisilla kielillä tapahtuvaa julkaisutoimintaa, joka on tärkeää erityisesti humanistis-yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen alalla. Neljä suomen- ja ruotsinkielistä kirjakustantajaa on tasolla 2, eikä niiden luokituksiin tehty muutoksia.

Tällä arviointikierroksella paneelit kävivät myös keskustelua siitä, voidaanko suomen- tai ruotsinkielinen lehti hyväksyä tasolle 3, jos suomi tai ruotsi on kyseisen tieteentienalan kansainvälisen tiedeyhteisön käyttämä kieli, ja kyseessä on alan johtava

julkaisukanava. Keskustelua käytiin erityisesti suomen kielen tutkimuksen näkökulmasta, sillä alan julkaisukieli on suomi.

Paneelien puheenjohtajat eivät kuitenkaan päätyneet tukemaan suomenkielisten lehtien nostamista tasolle 3, sillä tason 3 julkaisuilta vaadittavan aidon kansainvälisyyden toteutuminen koettiin haasteeksi. Lisäksi ohjausryhmä totesi, että kielitieteessä suomenkieliset vertaisarvioidut lehtiartikkelit tuottivat jo ennestään keskimäärin enemmän JUFO-pisteitä per julkaisu kuin englanninkieliset artikkelit. Suomenkielisen lehden nostaminen tasolle 3 olisi lisännyt epätasapainoa kielten välillä. Ohjausryhmä päätti joulukuun 2022 kokouksessaan, ettei suomen- tai ruotsinkielisiä lehtiä hyväksytä vuoden 2023 luokituksessa tasolle 3.

Suomen- ja ruotsinkieliset lehdet ja sarjat tasolla 2:

- *Ajatus*
- *Elore*
- *Folkmålsstudier*
- *Hallinnon tutkimus*
- *Historiallinen aikakauskirja*
- *Historiallisia tutkimuksia*
- *Historisk tidskrift för Finland*
- *Kasvatus*
- *Kirjallisuudentutkimuksen aikakauslehti avain*
- *Kulttuurintutkimus*
- *Lakimies*
- *Lähikuva*
- *Media ja viestintä*
- *Musiikki*
- *Näyttämö ja tutkimus*
- *Oikeus*
- *Politiikka*
- *Psykologia*
- *Puhe ja kieli*
- *Sananjalka*
- *Skrifter utgivna av Svenska Litteratursällskapet i Finland*
- *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*
- *Sosiologia*
- *Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia*
- *Taidehistoriallisia tutkimuksia*
- *Teologinen aikakauskirja*
- *Terra: maantieteellinen aikakauskirja*
- *Virittäjä*
- *Yhteiskuntapolitiikka*

Suomen- ja ruotsinkieliset kirjakustantajat tasolla 2:

- Gaudeamus
- Svenska litteratursällskapet i Finland
- Suomalaisen kirjallisuuden seura
- Vastapaino

Vuoden 2023 luokituksessa on huomioitu entistä paremmin myös yliopistojen julkaisutoiminnan monikielisyys. Esimerkiksi kielitieteen paneelissa tasolle 3 nostettiin aiemmista luokituksen päivitysarvioinneista poiketen yksittäisten suurten kielten tai kieliryhmien lehtiä. Myös tasolle 2 nostettiin useita uusia lehtiä, joiden julkaisukieli on muu kuin englanti (taulukko 2).

Taulukko 2. Sarjajulkaisujen julkaisukieli tasoluokittain.

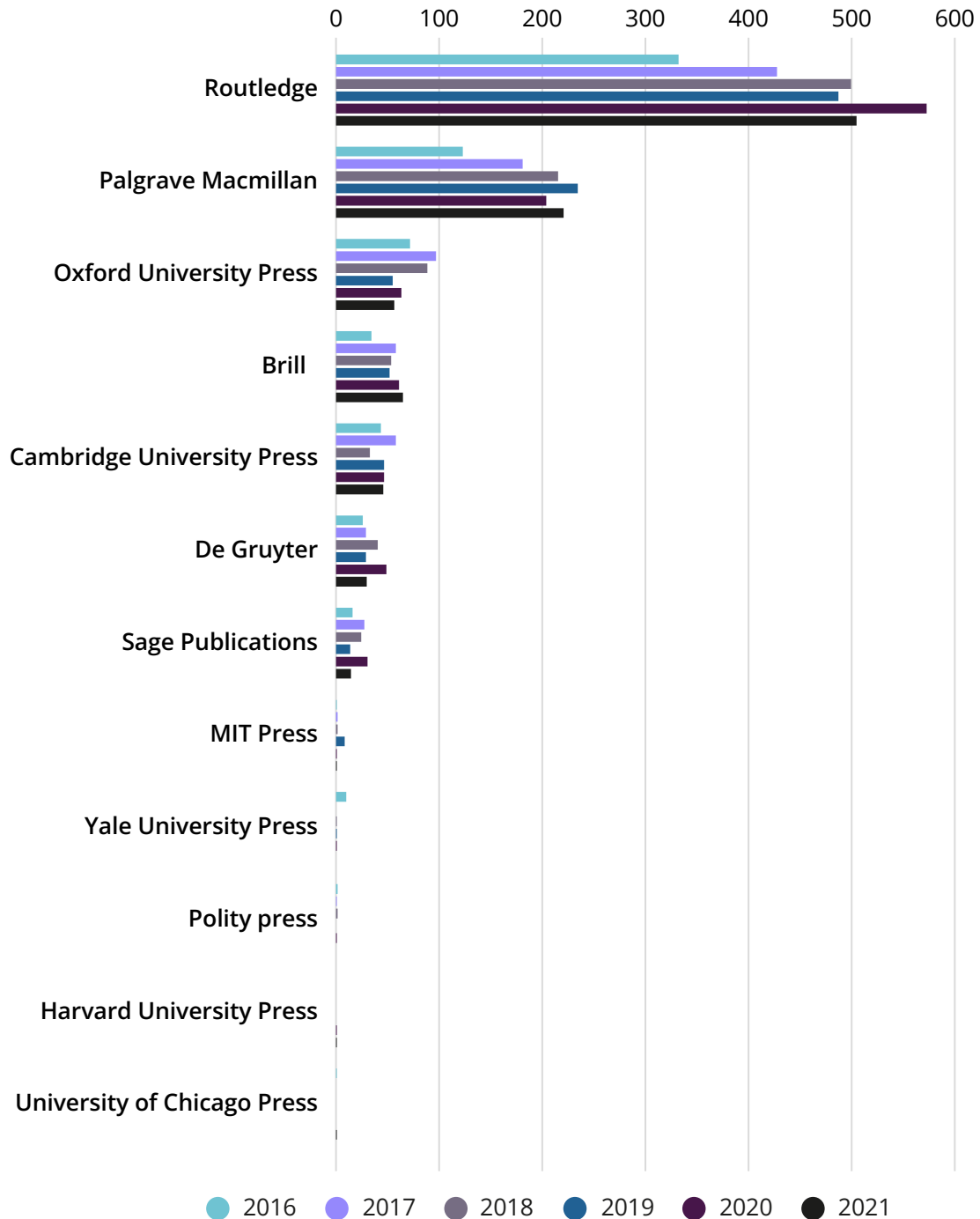
*Kanavien lukumäärää ennen uusia nostoja. Lähde: JUFO-portaali.

Kieli	Taso 1	Taso 2*	Taso 3*	Uudet nostot tasolle 2	Uudet nostot tasolle 3
englanti	16526	1595	702	768	550
monikielinen	2867	132	25	64	42
saksa	440	26	4	11	5
ranska	499	31	3	5	7
hollanti	92	9	3	5	2
suomi	136	23	0	6	0
espanja	296	3	0	5	0
venäjä	160	4	0	2	1
italia	229	4	0	2	0
portugali	121	0	0	2	0
puola	37	1	0	1	0
tanska	65	0	0	1	0
ruotsi	106	8	0	0	0
Muut	373	0	0	0	0
Ei tiedossa	379	33	0	14	1

4.2 KIRJAKUSTANTAJIEN LUOKITUS

Myös kirjakustantajien luokitusta käytiin läpi tasojen 2 ja 3 uudelleenarvioinnin yhteydessä. Koko Julkaisufoorumi-luokituksen kattavissa tarkasteluissa oli havaittu, että erityisesti englanninkielisistä monografioista ja kirja-artikkeleista sijoittuu tasoluokkiin 2 ja 3 huomattavasti suurempi osuus kuin muista julkaisutyypeistä.

Paneelien kanssa keskusteltiin erityisesti tason 3 kirjakustantajista ja siitä, ovatko kaikki edelleen riittävän valikoivia tasolle 3, sekä tarpeesta tasapainottaa luokitusta eri julkaisutyyppien välillä. Tarkasteltaessa tason 3 kirjakustantajien julkaisumääriä Suomessa, kaksi kustantajaa, Routledge ja Palgrave Macmillan, erottuivat muista. Näillä kahdella kustantajalla julkaisumäärät olivat nousseet poikkeuksellisen voimakkaasti viime vuosina (kuvio 2).

Kuvio 2. Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioidut 2016–2021 julkaisut JUFO-luokan 3 kirjakustantajittain. Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

Paneelien käymien keskustelujen ja tiedeyhteisöltä saapuneen palautteen perusteella todettiin, että Routledgen ja Palgrave Macmillanin julkaisujen laadunarvioinnissa on entistä enemmän vaihtelua. Ohjausryhmä päätti, että nämä kustantajat pudotetaan tasolle 2 vuoden 2024 alusta lähtien, mutta paneelien on mahdollista tunnistaa ja nostaa tasolle 3 näiden kustantajien kaikkein korkeatasoisimmat kirjasarjat kevään 2023 aikana. Muutos tasapainottaa JUFO-luokitusta eri julkaisutyyppien välillä.

4.3 KONFERENSSIEN LUOKITUS

Tietojenkäsittely- ja informaatiotieteiden paneeli (paneeli 2) voi luokitella konferensseja erikseen tapahtuman vakiintuneella nimellä sellaisissa tapauksissa, joissa pääasiallisen julkaisukanavan eli kustantajan tai julkaisusarjan JUFO-taso ei kuvasta konferenssijulkaisujen todellista tasoa.

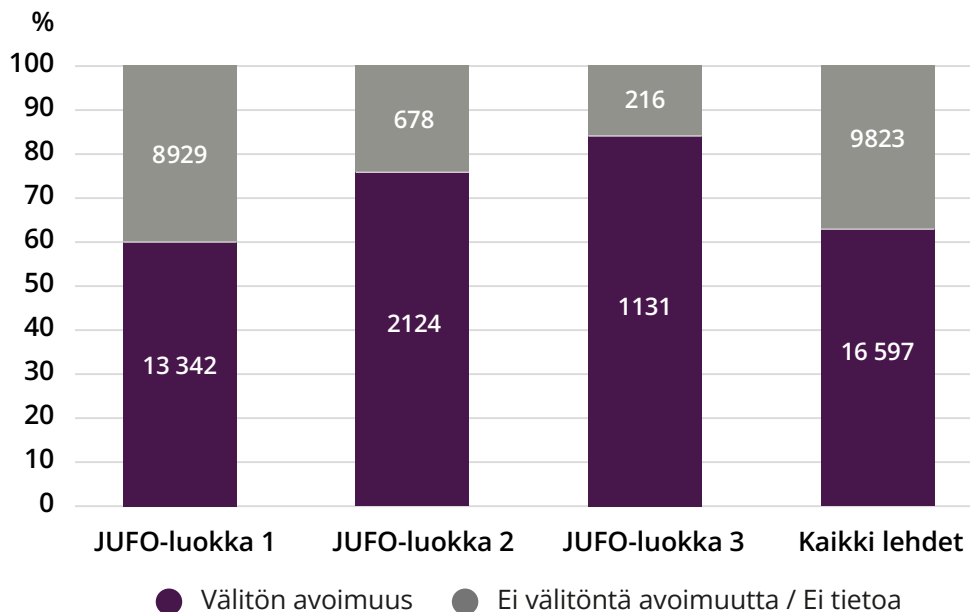
Paneelissa 2 konferensseja on hyväksytty enintään tasolle 2, mutta paneelissa on käyty säännöllisesti keskustelua siitä, tulisiko konferensseja hyväksyä tasoluokkaan 3. Konferenssit on käsitelty julkaisusarjoina, mutta julkaisuvolyymitiedot konferensseista ovat puutteellisia, koska indeksointi tietolähteenä käytettävään Scopus-tietokantaan on puutteellista.

Ohjausryhmä päätti, että konferenssien luokittelu (samaan tapaan kuin kirjakustantajien luokittelu) erotetaan julkaisuvolyymiin perustuvista kiintiöistä. Paneelia 2 pyydettiin tekemään maltillinen nostoehdotus tason 3 ehdottomista kärkikonferensseista viimeistään kevään 2023 kokouksessa. Konferenssien tasoluokkiin ei näin ollen tehty muutoksia päivitysarvioinnissa, mutta luokitus voi vielä täydentyä kevään 2023 aikana.

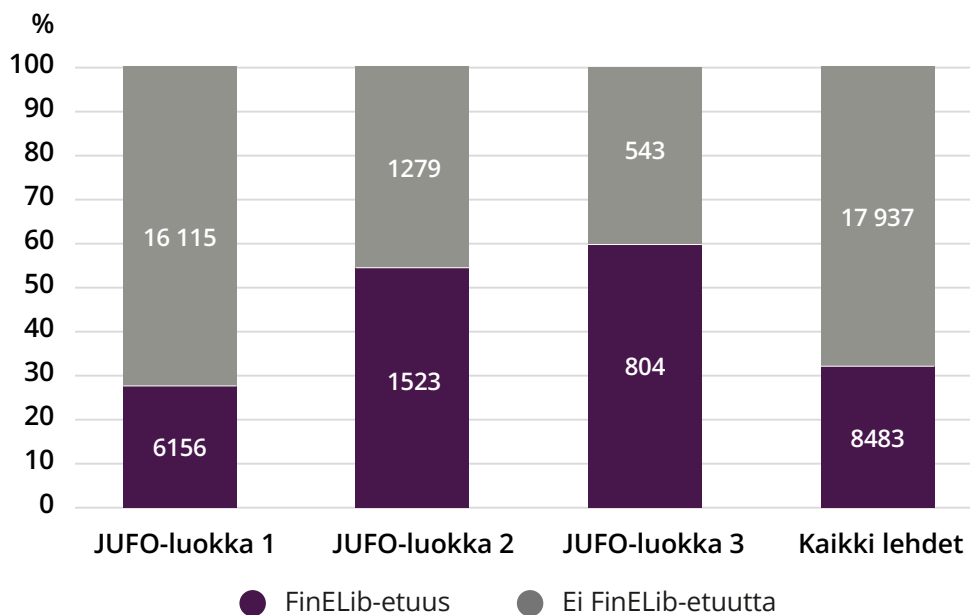
4.4 AVOIN SAATAVUUS

Paneeleita on kannustettu suosimaan avoimen saatavuuden mahdollistavia kanavia tapauksissa, joissa ehdolla tasoluokkaan 2 tai 3 on tieteellisen laadun ja vaikuttavuuden näkökulmasta yhtä korkeatasoisia kanavia. Ohjausryhmä laajensi tasojen 2 ja 3 kiintiötä, joten vuoden 2023 luokituksessa tasoluokkiin 2 ja 3 sijoittuu entistä enemmän myös välittömän avoimen saatavuuden mahdollistavia kanavia.

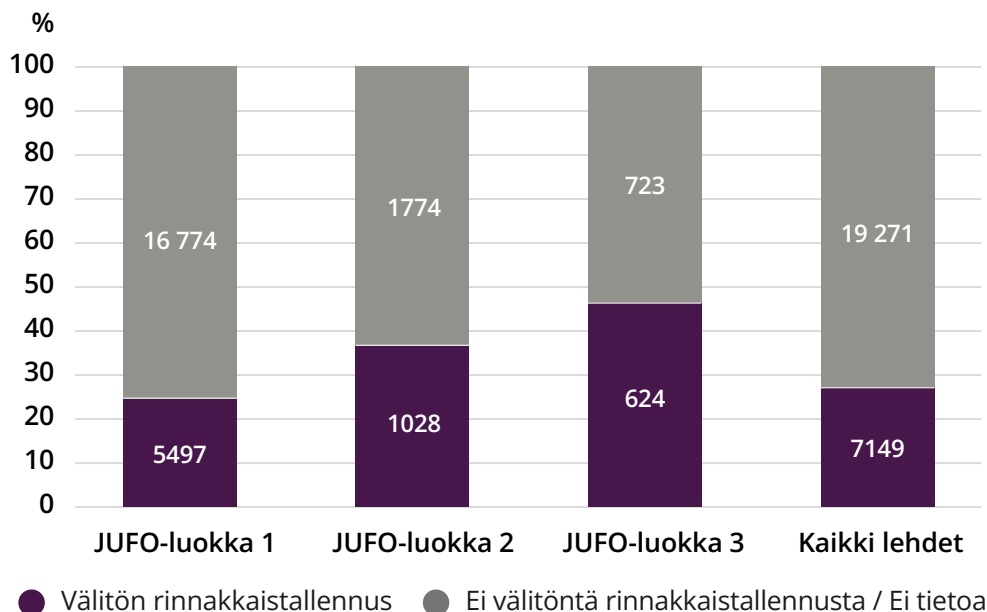
Vuoden 2023 luokituksessa avoimien kanavien osuus kasvaa hieman JUFO-tason myötä, kun tarkastellaan kaikkia välittömän avoimuuden tapoja (avoin julkaiseminen, rinnakkaistallentaminen ja FinELib-etuudet) (kuvio 3). Nousua selittävät suurilta osin FinELib-etuudet (kuvio 4) ja rinnakkaistallennuksen salliminen (kuvio 5), sillä pienempi osa JUFO 2 ja 3 -tason julkaisusarjoista on täysin avoimia Open access -kanavia verrattuna JUFO 1 -luokkaan 1 (kuvio 6).

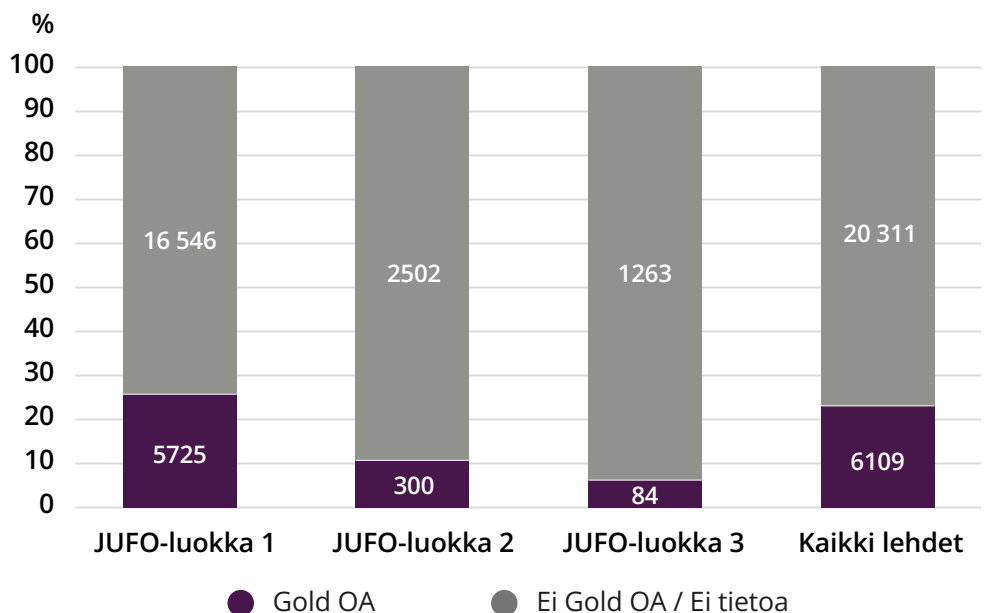
Kuvio 3. Välittömän avoimen saatavuuden mahdollistavien julkaisufoorumissa 2023 alussa luokiteltujen lehtien/sarjojen osuus JUFO-luokittain (vuoden 2023 luokitus). Tarkastelussa on huomioitu FinELib-etuudet, rinnakkaistallentaminen ja Open access -kanavat. Lähde: JUFO-portaali.

Kuvio 4. Välittömän avoimen saatavuuden FinELib-etuuden kautta mahdollistavien julkaisufoorumissa 2023 alussa luokiteltujen lehtien/sarjojen osuus JUFO-luokittain (vuoden 2023 luokitus). Lähde: JUFO-portaali.

Kuvio 5. Välittömän avoimen saatavuuden rinnakkaistallennuksen kautta mahdollistavien Julkaisufoorumissa 2023 alussa luokiteltujen lehtien/sarjojen osuus JUFO-luokittain (vuoden 2023 luokitus). Lähde: JUFO-portaali.

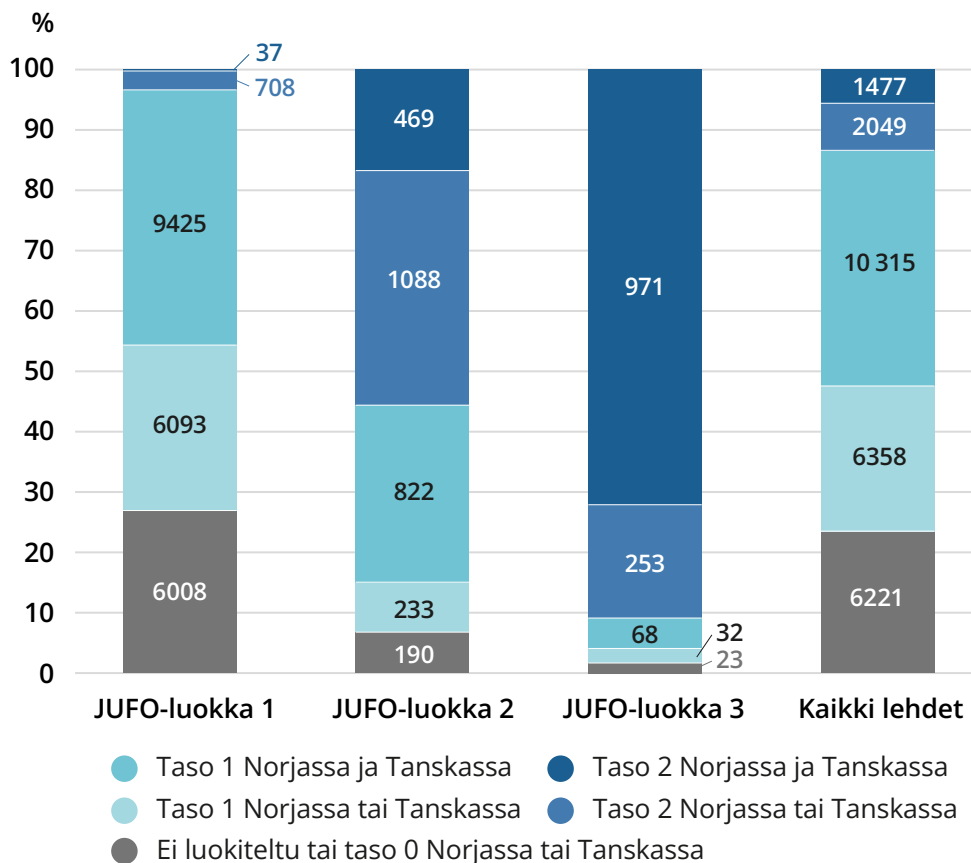
Kuvio 6. Välittömän avoimen saatavuuden Open access -julkaisukanavassa mahdollistavien Julkaisufoorumissa 2023 alussa luokiteltujen lehtien/sarjojen osuus JUFO-luokittain (vuoden 2023 luokitus). Lähde: JUFO-portaali.

4.5 VERTAILU NORJAN JA TANSKAN TASOLUOKKIIN JA VAIKUTTAVUUSKERTOIMIIN

Paneelit hyödynsivät Norjan ja Tanskan tasoluokituksia arviointityönsä tukena. Tanskan osalta käytettiin vuoden 2021 tasoluokkia, sillä luokitusta ei enää päivitetty vuoden 2022 aikana.

Norjan ja Tanskan luokitukset eroavat Julkaisufoorumi-luokituksesta siten, että Norjassa ovat käytössä vain tasoluokat 0, 1 ja 2. Tanskassa on käytössä myös taso 3, mutta siihen kuuluu pienempi osa julkaisukanavia kuin Suomessa. Tämän vuoksi vertailuissa on otettu huomioon ainoastaan Tanskan tasoluokat 0, 1 ja 2.

Julkaisufoorumin paneelien arvioinnit ovat linjassa Norjan ja Tanskan asiantuntija-paneelien luokitusten kanssa (kuvio 7): yli 70 % JUFO 3 -tasolle arvioiduista kanavista on luokiteltu tasolle 2 Norjassa ja Tanskassa. Myös JUFO 2 -tasolla olevista kanavista suurempi osuus on luokiteltu tasolle 2 myös Norjassa ja/tai Tanskassa verrattuna JUFO 1 -tason kanaviin.

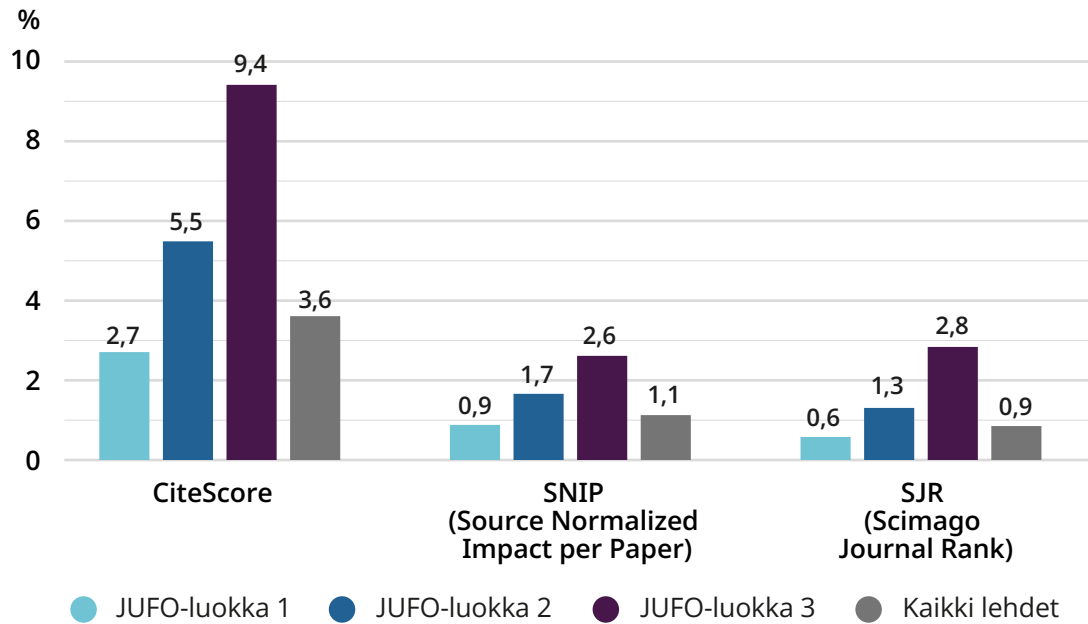
Kuvio 7. Julkaisufoorumissa 2023 alussa luokitellut lehdet/sarjat JUFO-luokittain (vuoden 2023 luokitus) verrattuna Norjan ja Tanskan vastaaviin tasoluokituksiin. Tanskan tasoluokka 2 sisältää myös tasoluokan 3 kanavat. Lähde: JUFO-portaali.

Paneelit hyödynsivät arviointityönsä tukena myös Scopus-tietokantaan perustuvia ja avoimesti saatavia lehdille laskettuja vaikuttavuuskertoimia: CiteScore, Source normalized Impact per Paper (SNIP) ja Scimago Journal Rank (SJR).

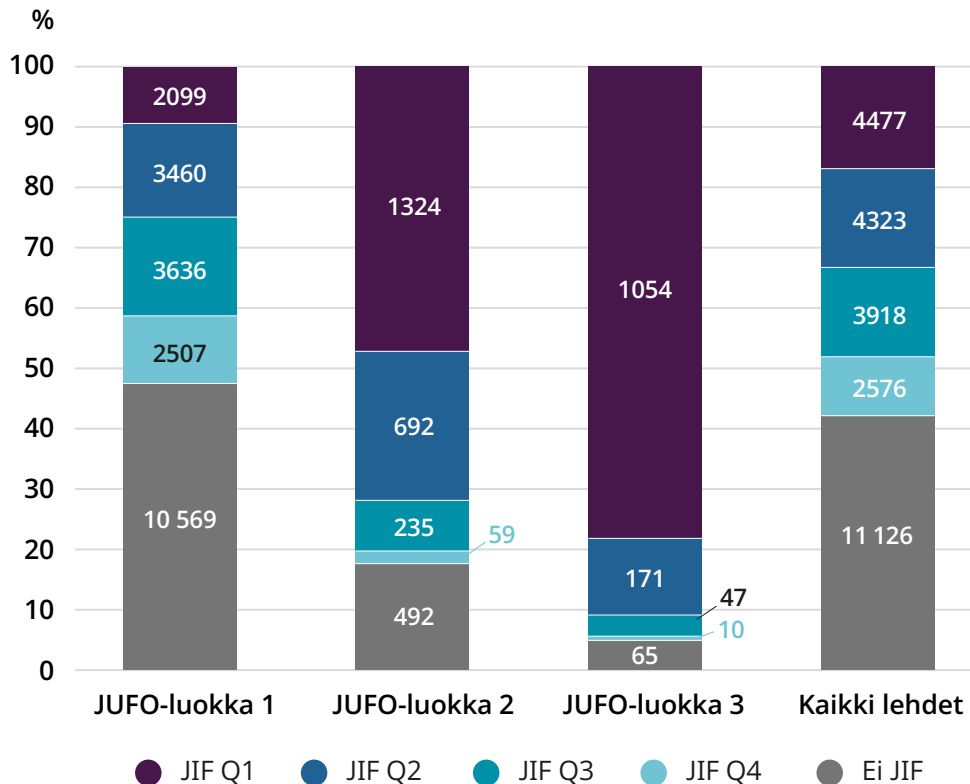
Paneeleiden tuottama Julkaisufoorumi-luokitus on myös yhdenmukainen lehdille laskettujen kansainvälisten viittausindikaattorien kanssa. JUFO-luokkaan 3 arvioiduilla julkaisukanavilla on keskimäärin korkeammat CiteScore-, SNIP- ja SJR-arvot JUFO-luokan 2 kanaviin verrattuna (kuvio 8). Vastaavasti JUFO-luokan 2 kanavilla on keskimäärin korkeammat vaikuttavuuskertoimet kuin JUFO-luokan 1 kanavilla.

Julkaisufoorumin paneelien arviointityön tueksi ei vuonna 2022 lainkaan tuotettu tietoa lehtien Journal Impact Factor (JIF) -arvoista. Kun lopputulosta verrataan JIF-indi-

kaattoriin, voidaan todeta, että huomattavasti suurempi osa JUFO 2 ja 3 -tason kanavista kuuluu korkeampiin JIF-kvartiileihin verrattuna JUFO 1 -tason kanaviin (kuvio 9).

Kuvio 8. Julkaisufoorumissa 2023 alussa luokiteltujen lehtien/sarjojen CiteScore-, SNIP-, ja SJR-vaikuttavuuskertoimet (keskiarvot) JUFO-luokittain (vuoden 2023 luokitus). Lähde: JUFO-portaali.

Kuvio 9. Julkaisufoorumissa 2023 alussa luokitellut lehdet/sarjat JUFO-luokittain (vuoden 2023 luokitus) verrattuna Journal Impact Factor (JIF) kvartiileihin. Lähde: JUFO-portaali.

4.6 LUOKITUKSEN TASAPUOLISUUS JA MUUT OMINAISUUDET

Tässä luvussa tarkastellaan, kuinka tasapuolisesti JUFO-luokitus kohtelee eri tieteenalojen monimuotoista- ja kielistä tieteellistä vertaisarvioitua julkaisu tuotantoa. Tarkastelut on toteutettu laskemalla eri julkaisuryhmille keskimääräiset JUFO-pisteet per julkaisu hyödyntäen yliopistojen 2021–2024 rahoitusmallin julkaisutyyppeihin ja JUFO-luokkiin perustuvia painokertoimia (taulukko 3). Avoimesti saatavilla olevia julkaisuja koskevissa tarkasteluissa on huomioitu myös rahoitusmallin lisäkerroin (1,2) avoimille julkaisuille.

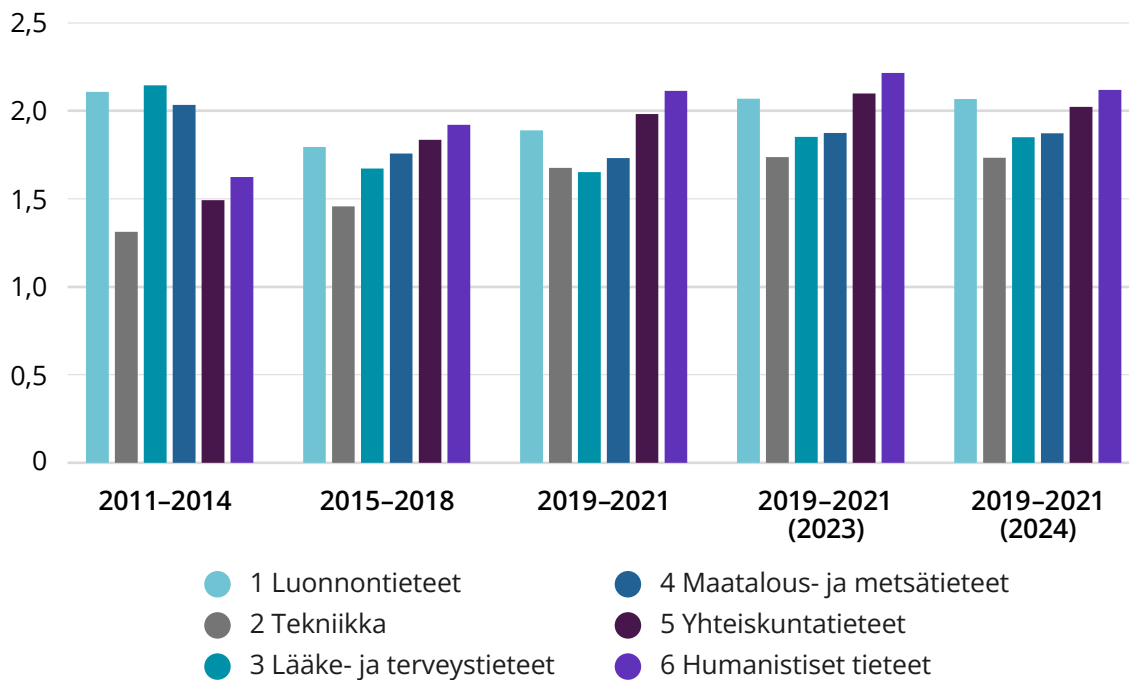
Taulukko 3. Yliopistojen 2021–2024 rahoitusmallin painokertoimet.

OKM:n julkaisutyyppi	JUFO-luokka			
	0	1	2	3
A1 Alkuperäisartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä	0,1	1	3	4
A2 Katsausartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä	0,1	1	3	4
A3 Kirjan tai muun kokoomateoksen osa	0,1	1	3	4
A4 Artikkelit konferenssijulkaisussa	0,1	1	3	4
C1 Kustannettu tieteellinen erillisteos	0,4	4	12	16
C2 Toimitettu kirja, kokoomateos, konferenssijulkaisu tai lehden erikoisnumero	0,1	1	3	4

4.6.1 Tieteenalat ja julkaisutyyppit

Tasojen 2 ja 3 uudelleenarvioinnin lähtökohtana oli luokituksen tasapuolisuuden lisääminen eri tieteenalojen välillä. Tasapuolisuutta pyrittiin lisäämään nostamalla uusia kanavia tasoille 2 ja 3, sillä Julkaisufoorumin ohjausryhmä oli kasvattanut näiden tasoluokkien kiintiöitä.

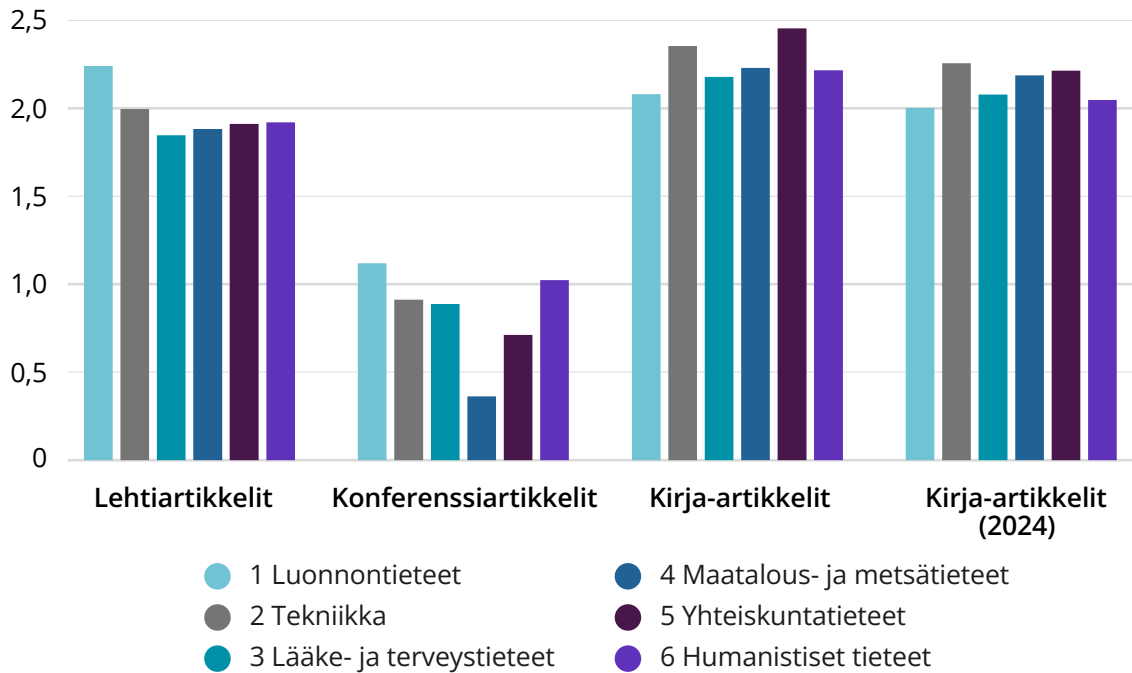
Vuosina 2011–2014 päätiiteenalojen välillä oli huomattavia eroja julkaisujen keskimäärin tuottamissa JUFO-pisteissä (käyttäen yliopistojen rahoitusmallin painokertoimia). Vuodesta 2015 alkaen, jolloin alettiin käyttää julkaisuvolyymiin perustuvia tasojen 2 ja 3 kiintiöitä, luokitus on kohdellut päätiiteenaloja tasapuolisemmin. Kun vuoden 2023 luokitusta sovelletaan vuosien 2019–2021 julkaisuihin, voidaan todeta, että erot eri päätiiteenalojen julkaisujen välillä tasoittuvat hieman entisestään, erityisesti vuoden 2024 luokituksella tarkasteltuna, jolloin muutokset kirjakustantajien luokituksessa astuvat voimaan (kuvio 10).

Kuvio 10. Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioidut 2011–2021 julkaisut ($N = 305\,065$) päätieteenaloittein pisteytettynä yliopistojen rahoitusmallin painokertoimilla käyttäen 2011–2014, 2015–2018 ja 2019–2021 voimassa olleita JUFO-luokituksia. Avoimen saatavuuden painokerrointa ei ole huomioitu.
Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

Uusi luokitus tasapainottaa eri julkaisutyyppeiden keskimääräistä JUFO-pisteiden tuottavuutta. Koska vuoden 2023 luokituksessa entistä suurempi määrä lehtiä/sarjoja sijoittuu tasoluokkiin 2 ja 3, lehtiartikkelien keskimääräinen tuottavuus on noussut lähelle kirja-artikkeleita (kuvio 11). Muutokset kirjakustantajien luokituksessa vuoden 2024 alusta tasoittavat lehti- ja kirja-artikkelien välistä eroa entisestään.

Konferenssiartikkelien tuottavuus on edelleen selvästi lehti- ja kirja-artikkeleita pienempi, sillä konferensseja on luokiteltu tasolle 2 vain tietojenkäsittelyn ja informaatiotieteiden paneelissa 2 ja konferensseja ei ole hyväksytty tasolle 3. Paneeli 2 päättää kevään 2023 aikana konferenssien mahdollisista nostoista tasolle 3.

Kuvio 11. Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioidut 2019–2021 julkaisut (N = 91 262) päätiiteenaloittain ja julkaisutyypeittäin pisteytettynä yliopistojen rahoitusmallin painokertoimilla käyttäen JUFO-luokituksia vuosilta 2023 ja 2024. Avoimen saatavuuden painokerrointa ei ole huomioitu. Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

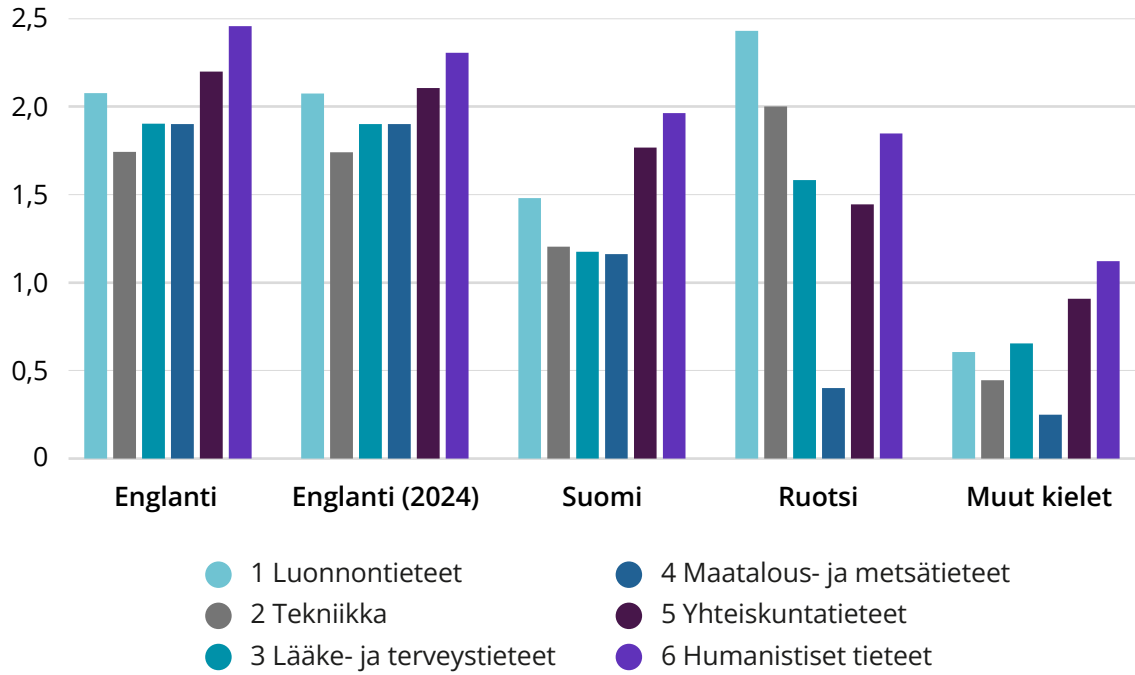
4.6.2 Julkaisukieli

Vuoden 2023 luokituksessa englanninkieliset artikkelit ja kirjat tuottavat keskimäärin enemmän JUFO-pisteitä per julkaisu kuin suomenkieliset julkaisut (kuviot 12). Ero korostuu erityisesti ”kovissa tieteissä” (luonnontieteet, tekniikka, lääke- ja terveystieteet sekä maatalous- ja metsätieteet). Näillä aloilla valtaosa tieteellisestä julkaisu-toiminnasta tapahtuu englanniksi ja kotimaisilla kielillä julkaisevia tieteellisiä kanavia on vähemmän. Paneelit ovat kuitenkin katsoneet tärkeäksi noteerata suomen- ja ruotsinkieliset kanavat tasoluokassa 1.

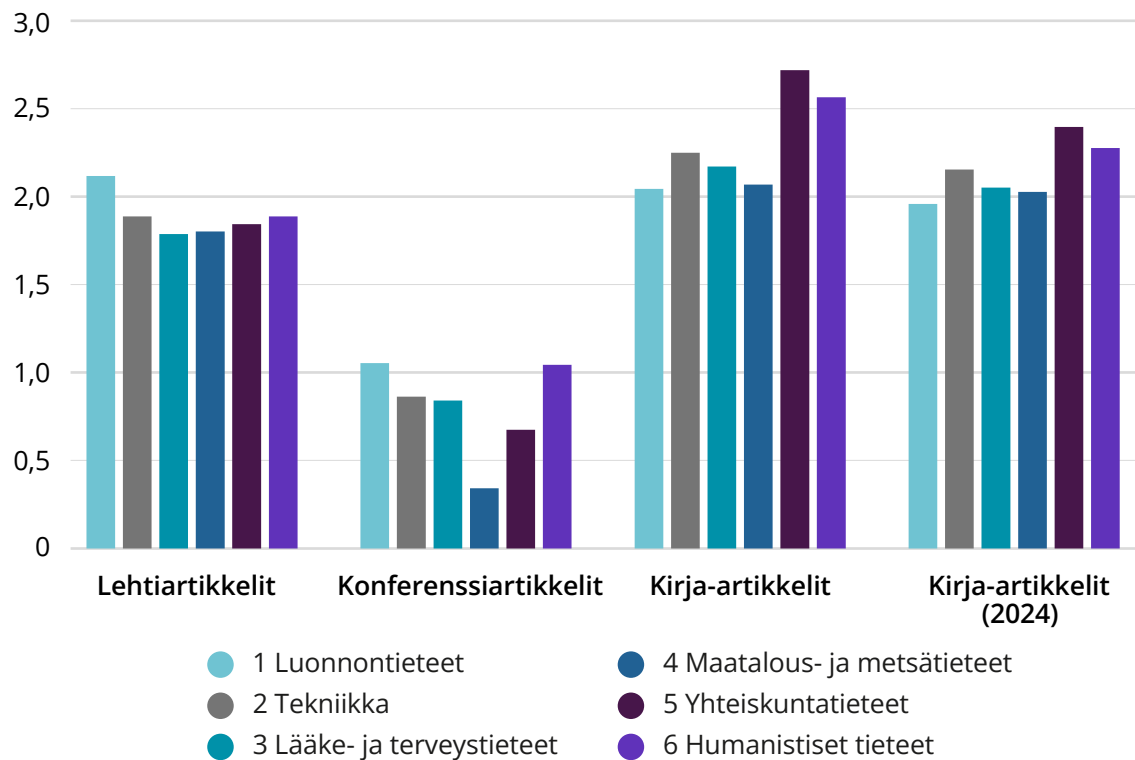
Humanistis-yhteiskuntatieteellisillä aloilla tutkimus kohdistuu suomalaisen yhteiskunnan, kulttuurin, historian ja kielen erityispiirteisiin, joten huomattava osa vertaisarvioituista julkaisuista myös julkaistaan kotimaisilla kielillä. Myös kotimaisilla kielillä julkaisevia tieteellisiä julkaisukanavia on runsaasti ja ihmistieteiden paneelit ovat pitäneet tärkeänä, että niitä voidaan hyväksyä myös tasoluokkaan 2.

Humanistisissa tieteissä ja yhteiskuntatieteissä suomenkieliset julkaisut ovat myös rahoitusmallin painokertoimilla keskimäärin lähes yhtä tuottavia kuin englanninkieliset julkaisut (kuviot 12). Englanninkielisten julkaisujen painoarvoa ihmistieteissä korostaa erityisesti kirja-artikkelien tuottavuus, jota hieman tasoittaa muutos kirjakustantajien luokituksessa vuodesta 2024 alkaen (kuviot 13).

Ruotsiksi ja muilla kielillä ilmestyneitä artikkeleita ja kirjoja on hyvin pieni osa yliopistojen vertaisarvioituista julkaisuista, joten keskimääräisessä JUFO-pisteiden tuottavuudessa enemmän vaihtelua. Muun kuin englannin-, suomen- ja ruotsinkieliset julkaisut ovat JUFO-pisteiden näkökulmasta keskimäärin vähemmän tuottavia.

Kuvio 12. Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioidut 2019–2021 julkaisut (N = 91 262) päätietealioittain ja julkaisukieliittain pisteytettynä yliopistojen rahoitusmallin painokertoimilla käyttäen JUFO-luokituksia vuodelta 2023. Avoimen saatavuuden painokerrointa ei ole huomioitu. Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

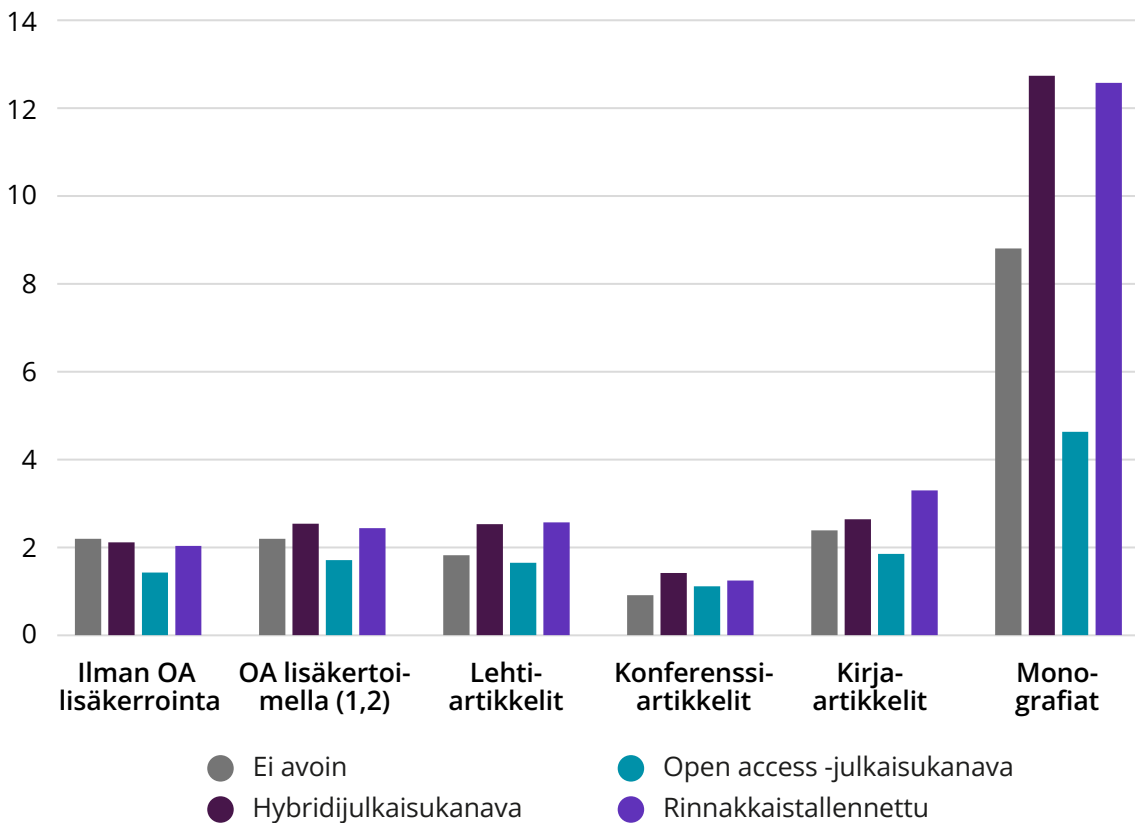

Kuvio 13. Suomalaisten yliopistojen englanninkieliset vertaisarvioidut 2019–2021 julkaisut (N = 82 135) päätietealioittain ja julkaisutyyteittain pisteytettynä yliopistojen rahoitusmallin painokertoimilla käyttäen JUFO-luokituksia vuosilta 2023 ja 2024. Avoimen saatavuuden painokerrointa ei ole huomioitu. Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

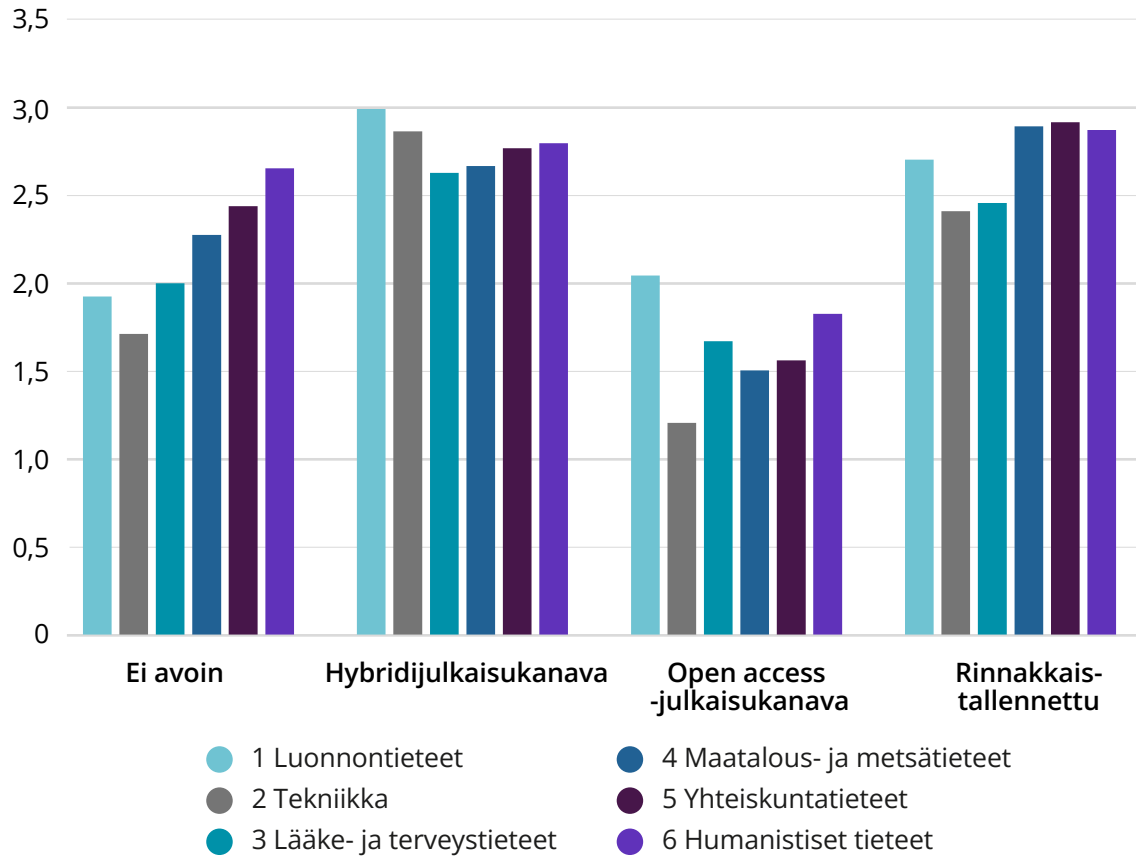
4.6.3 Avoin saatavuus

Vuoden 2023 luokituksessa avoimesti saatavilla hybridi-kanavissa tai rinnakkais-tallenteina olevat julkaisut ovat keskimäärin lähes yhtä tuottavia JUFO-pisteiden näkökulmasta kuin julkaisut, jotka eivät ole avoimesti saatavilla (kuvio 14). Kun otetaan huomioon myös rahoitusmallin painokerroin avoimesti saataville julkaisuille, ovat hybridi-kanavissa ja rinnakkaistallenteina avoimesti saatavilla olevat julkaisut hieman ei-avoimia tuottavampia. Open access -julkaisukanavissa julkaistut tutkimukset ovat keskimäärin vähemmän tuottavia.

Tieteenaloittainen tarkastelu osoittaa, että ei-avoimet julkaisut ovat tuottavampia kuin avoimesti saatavilla olevat julkaisut Open access -kanavassa erityisesti humanistisissa- ja yhteiskuntatieteissä, joissa kirjajulkaisujen merkitys on muita aloja suurempi (kuvio 15).

Kuvio 14. Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioidut 2019–2021 julkaisut (N = 91 262) avoimuus- ja julkaisutyypeittäin pisteytettynä yliopistojen rahoitusmallin painokertoimilla käyttäen JUFO-luokituksia vuodelta 2023. Keskimääräiset JUFO-pisteet per julkaisu on laskettu yliopistojen rahoitusmallin julkaisutyyppiin, JUFO-luokkiin ja avoimeen saatavuuteen perustuvilla painokertoimilla. Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

Kuvio 15. Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioitua 2019–2021 julkaisut (N = 91 262) päätieteenaloittain ja avoimuustyypeittäin pisteytettyä yliopistojen rahoitusmallin painokertoimilla käyttäen JUFO-luokituksia vuodelta 2023. Keskimääräiset JUFO-pisteet per julkaisu on laskettu yliopistojen rahoitusmallin julkaisutyypeihin, JUFO-luokkiin ja avoimeen saatavuuteen perustuvilla painokertoimilla. Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

5 YLIOPISTOJEN JULKAISUTOIMINNAN KEHITYS

JUFO-LUOKITUS LIITTYY yliopistojen rahoitusmallin kautta osaksi opetus- ja kulttuuriministeriön ohjausta, minkä lisäksi sitä on hyödynnetty vaihdellen yliopistojen sisäisissä rahoitus- ja arviointiprosesseissa. JUFO-luokituksen käyttöohje suosittaa, että luokitusta ei tule käyttää yksittäisten tutkijoiden arviointiin tai vertailuun, mihin julkaisukanavaan perustuva julkaisumetriikka soveltuu huonosti. Tästä huolimatta JUFO-luokitusta on sovellettu joissain tapauksissa myös yksilötason arvioinneissa.

On mahdollista, että yliopistojen julkaisutoiminnassa tapahtuu muutoksia, joihin JUFO-luokitus on vaikuttanut. Erityisesti ei-toivottujen tai haitallisten vaikutusten tunnistaminen on osa vastuullista julkaisumetriikan käyttöä. Toisaalta on tärkeää seurata, tapahtuuko julkaisutoiminnassa muutoksia, jotka rajoittaisivat merkittäväällä tavalla JUFO-luokituksen käyttökelpoisuutta. Yliopistojen julkaisutoiminnassa tapahtuneita muutoksia on tarkasteltu laajemmin Julkaisufoorumin 2010–2020 itsearviointiraportissa.

VIRTA-julkaisutietopalvelussa on kattavat tiedot yliopistojen julkaisuista vuosilta 2011–2021, joista vuoden 2021 julkaisutiedot täydentyvät vielä vuoden 2023 tiedonkeruussa. JUFO-luokitusta alettiin käyttää yliopistojen rahoituksen perusteena vuodesta 2015, joten tässä raportissa tarkastellaan vuosien 2016–2021 julkaisutoimintaa. Yliopistojen yhteisjulkaisut esiintyvät aineistossa useaan kertaan, mutta aineisto kuvaa julkaisutoimintaa hyvin juuri rahoitusmallin näkökulmasta.

5.1 JULKAISUKANAVAT

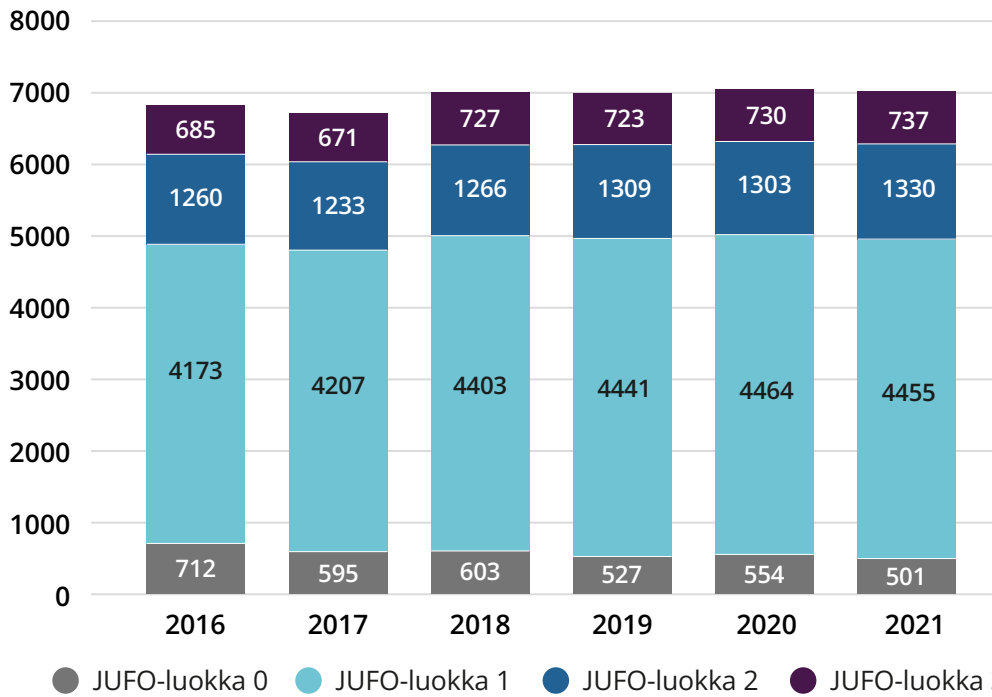
JUFO-luokitus on julkaisukanavaan perustuva julkaisutoiminnan indikaattori. Rahoitusmallissa luokitusta ei käytetä yksittäisen tutkijan tai artikkelin, vaan yliopistojen koko vertaisarvioitun julkaisutuotannon tarkasteluun. Kun julkaisutuotantoa tarkastellaan julkaisukanavan perusteella, oletetaan että yksittäiset julkaisukynnyksen läpäisseet artikkelit tai kirjat edustavat keskimääräistä laatutasoa.

Yksittäisten artikkelien laatu ja vaikuttavuus vaihtelee suhteessa julkaisukanavan keskimääräiseen laatutasoon, joten julkaisukanavaan perustuva arviointi toimii luotettavammin, kun julkaisukanavat ovat aihealueen ja julkaisumäärän suhteen valikoivia. Julkaisumäärältään suurissa ja matalan julkaisukynnyksen kanavissa vaihtelua on oletettavasti enemmän.

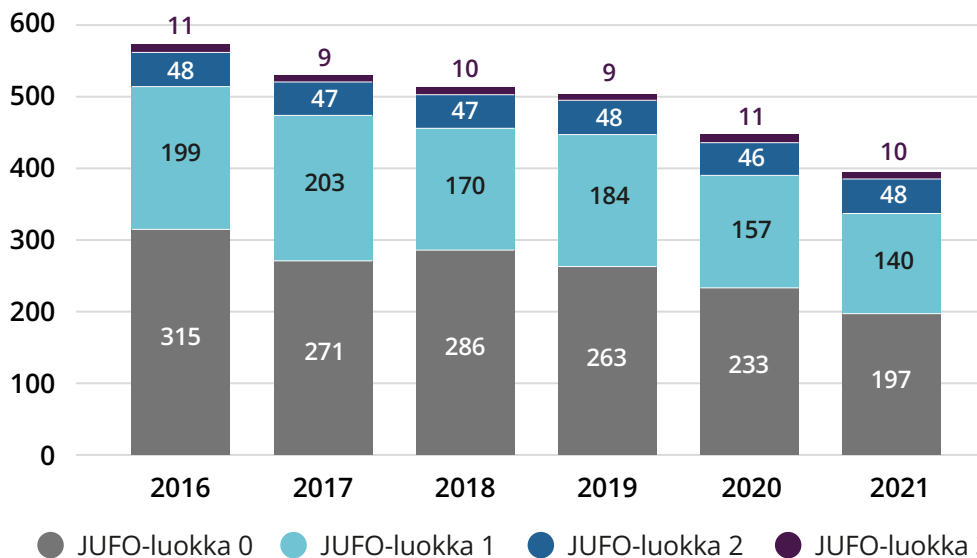
Julkaisutoiminnan siirtyminen suuresta määrästä erikoistuneita kanavia harvalukuisille suurille ja vähemmän valikoiville julkaisualustoille kaventaisi JUFO-luokituksen toimivuutta. Yliopistojen julkaisutoiminnan tarkastelu kuitenkin osoittaa, että vertaisarvioitujen artikkeleiden julkaisukanavina käytettyjen lehtien/sarjojen lukumäärä on vuosina 2016–2021 kasvanut 6830:sta 7020:een (kuvio 16). Kanavan merkitys yliopistojen koko julkaisutuotannon tarkastelussa ei siis ole ratkaisevasti vähentynyt.

Julkaisukanavana toimivien kirjakustantajien lukumäärä on kuitenkin selvästi vähentynyt vuosina 2016–2021 (kuvio 17). Tähän on saattanut vaikuttaa edellä todettu

ulkomaisten kirjajulkaisujen (artikkelit, toimitetut julkaisut ja monografiat) vahva keskittyminen Routledge- ja Palgrave Macmillan -kustantajille. Näiden kustantajien kohdalla JUFO-luokituksen toimivuutta pyritään parantamaan laskemalla luokitusta vuoden 2024 alusta tasolta 3 tasolle 2, ja tunnistamalla korkeatasoisimmat kirjasarjat tasolle 3.

Kuvio 16. Lehtien/sarjojen lukumäärä, joissa on julkaistu vähintään yksi suomalaisten yliopistojen tuottama vertaisarvioitu artikkeli 2016–2021, vuosittain ja JUFO-luokittain. Lähde: VIRTA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

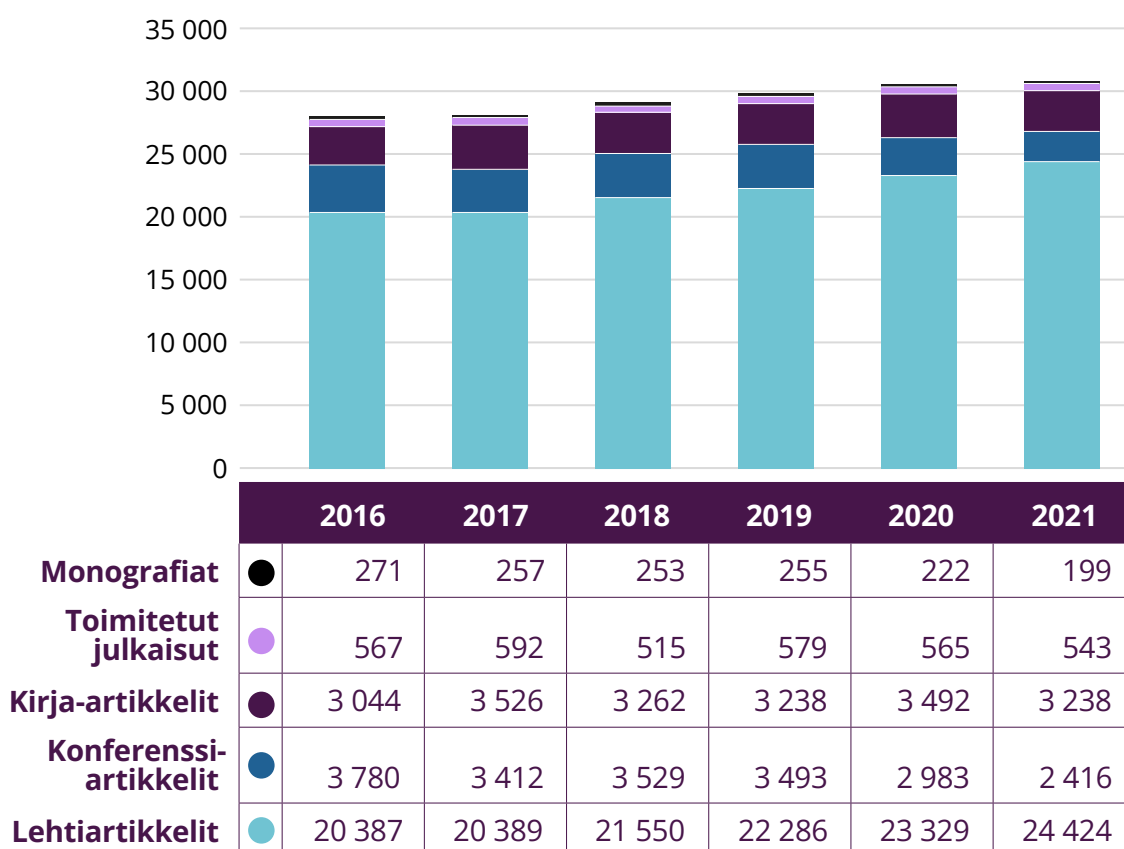
Kuvio 17. Kirjakustantajien lukumäärä, joilla on julkaistu vähintään yksi suomalaisten yliopistojen tuottama vertaisarvioitu artikkeli 2016–2021, vuosittain ja JUFO-luokittain. Lähde: VIRTA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

5.2 JULKAISUMÄÄRÄT JA -TYYPIT

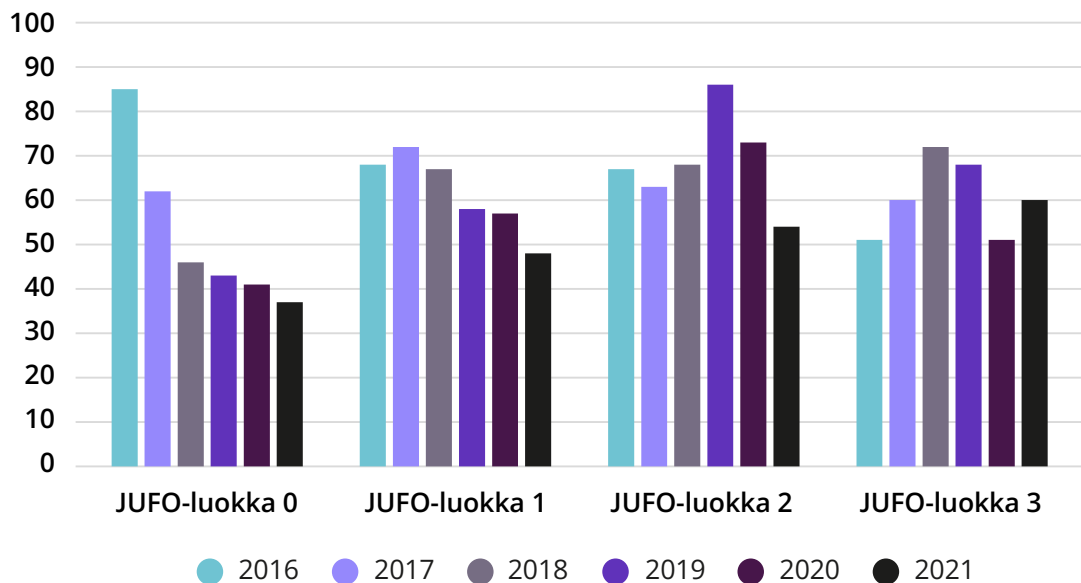
Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioitujen julkaisujen määrä on kasvanut maltillisesti viime vuosina ja eri julkaisutyypin osuus julkaisutuotannosta on pysynyt lähes ennallaan (kuvio 18). Lehtiartikkelien osuus julkaisutuotannosta on kasvanut vastavasti, kun taas muiden julkaisutyypin eli monografioiden, toimitettujen julkaisujen ja kirja-artikkelien osuus on pysynyt suhteellisen vakaana. Suurin muutos on tapahtunut konferenssiartikkelien julkaisumäärissä: Vuonna 2016 13 % Suomen yliopistojen vertaisarvioituista julkaisuista oli konferenssiartikkeleita, vuonna 2021 enää 8 %.

Monografioiden osalta julkaisumäärät ovat laskeneet tasojen 0 ja 1 kirjakustantajilla (kuvio 19). Julkaisumäärät tason 2 ja 3 kirjakustantajilla ovat olleet vuoroin nousussa ja laskussa. Vuoden 2021 julkaisumäärät olivat vuoden 2016 määriä pienemmät tasolla 2, kun taas tasolla 3 julkaisumäärät olivat suuremmat vuonna 2021 kuin 2016.

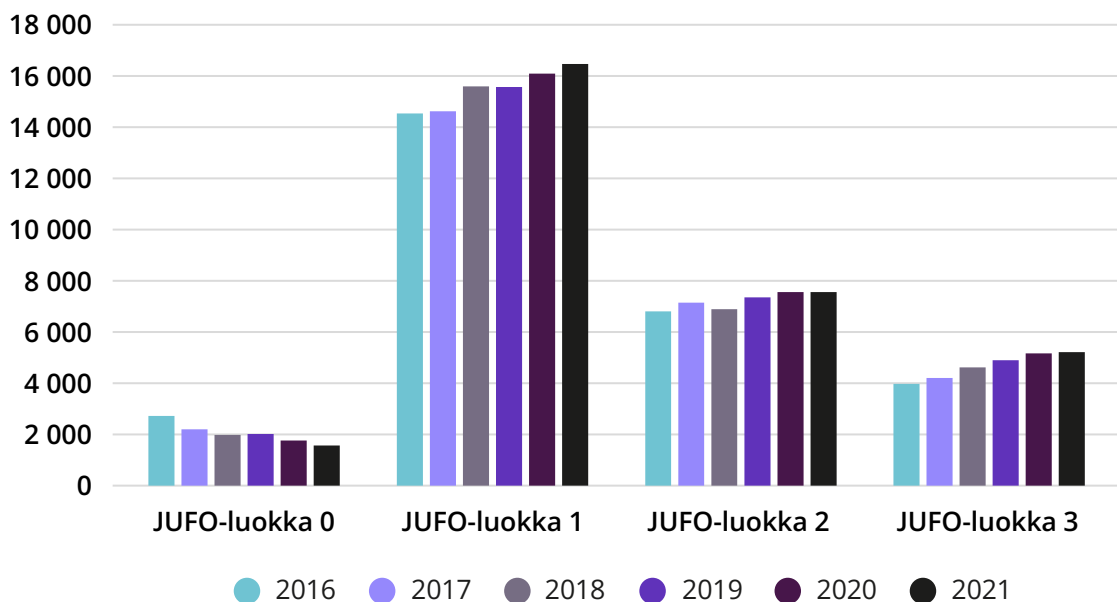
Kaikkiaan yliopistojen julkaisutoiminta on vuosina 2016–2021 vähentynyt JUFO-luokan 0 kanavissa ja kasvanut JUFO-luokkien 1, 2 ja 3 kanavissa (kuvio 20). Kasvu on ollut suhteellisesti voimakkainta tasoluokissa 3 ja 2.

Kuvio 18. Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioitua julkaisua 2016–2021 julkaisutyypeittäin. Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu.

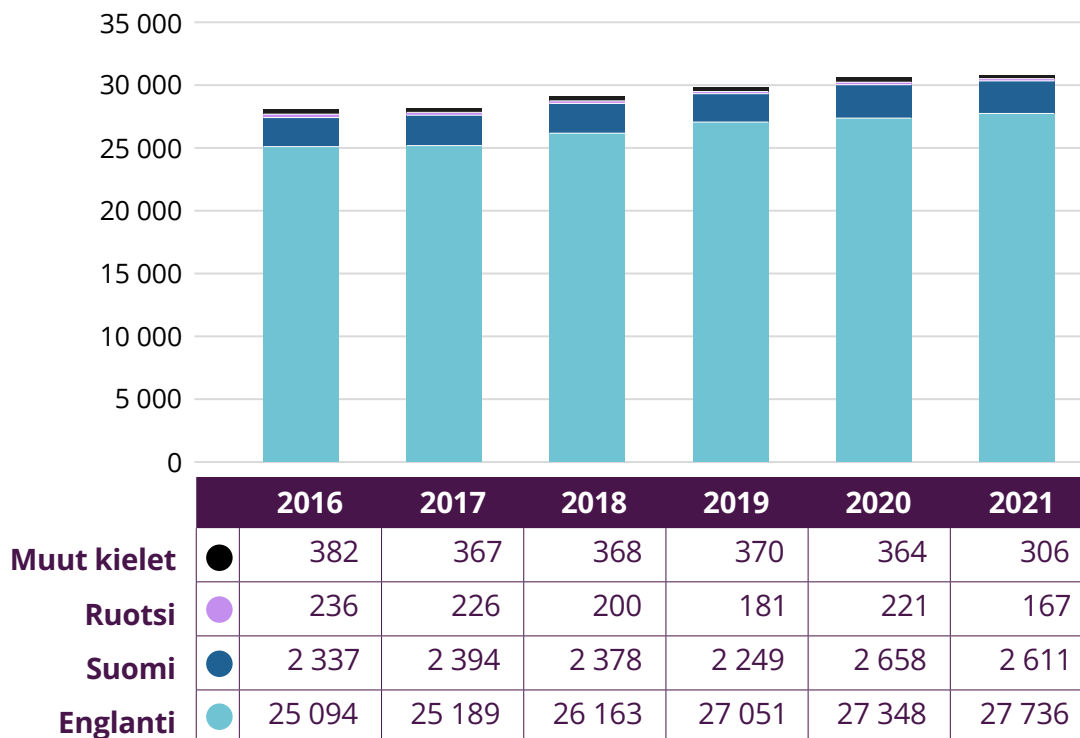
Kuvio 19. Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioidut 2016–2021 monografiat (N = 1457) JUFO-luokittain (2016–2021 luokitukset). Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu.

Kuvio 20. Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioidut 2016–2021 julkaisut (N = 176 596) JUFO-luokittain (2016–2021 luokituksilla). Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

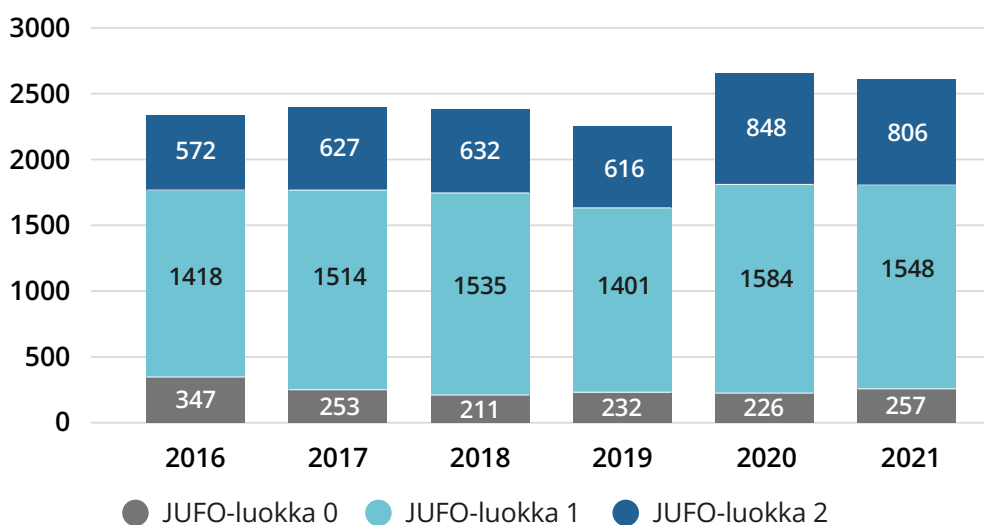
5.3 JULKAISUKIELET

Eri julkaisukielten osuus Suomen yliopistojen vertaisarvioidusta julkaisutuotannosta on pysynyt hyvin tasaisena viime vuosina. Englannin, suomen, ruotsin sekä muiden kielten osuudet ovat pysyneet samana vuosien 2016–2021 välillä, eli julkaisumäärien kasvu on jakautunut tasaisesti eri julkaisukielten kesken (kuvio 21).

Kuvio 21. Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioidut 2016–2021 julkaisut (N = 176 596) julkaisukielittäin. Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu.

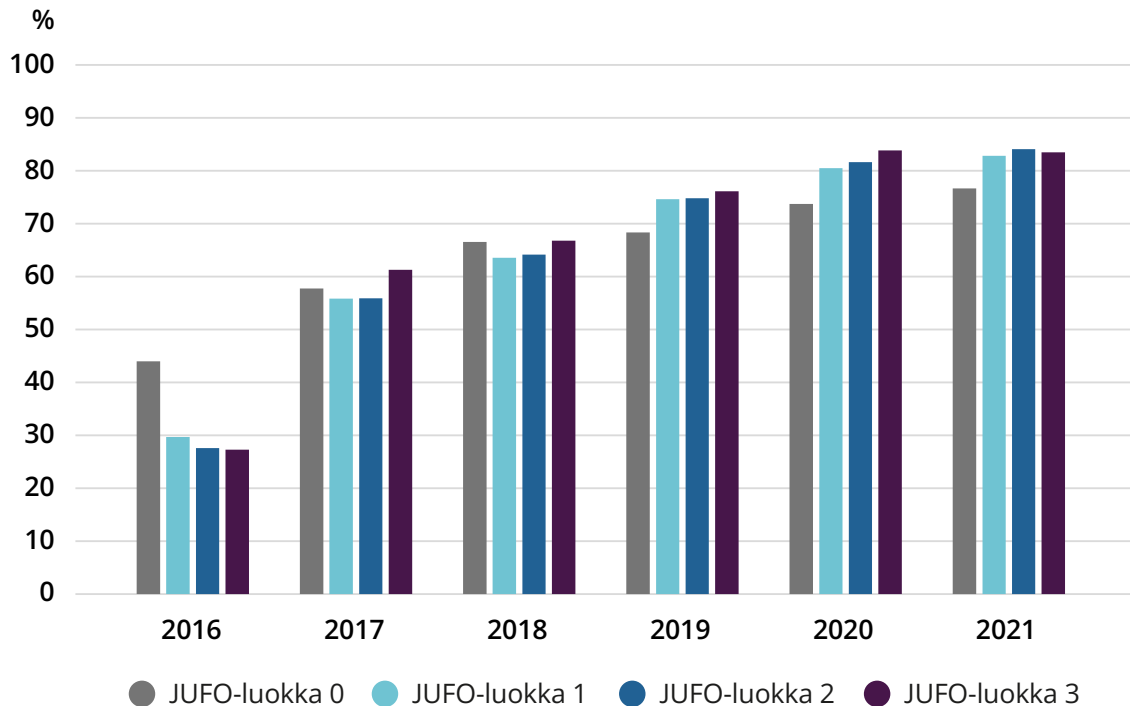
Kun tarkastellaan yliopistojen suomenkielistä vertaisarvioitua julkaisutoimintaa, julkaisumäärät ovat pienentyneet 0-tasolla ja vastaavasti kasvaneet tasolla 1 ja 2 (kuvio 22). Vuonna 2016 tasolla 0 julkaistiin 347 suomenkielisistä vertaisarvioitua julkaisua ja vuonna 2021 enää 257. Tasolla 1 julkaisujen määrä on kasvanut 1418:sta 1548:een, ja 2-tasolla 572:sta 806:aan. Kaikkiaan suomenkielisten julkaisujen määrä on kasvanut sen jälkeen kun JUFO-luokitus otettiin yliopistojen rahoitusmallin laatuindikaattoriksi.

Kuvio 22. Suomalaisten yliopistojen suomenkieliset vertaisarvioidut 2016–2021 julkaisut (N = 40 840) JUFO-luokittain (2016–2021 luokituksilla). Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

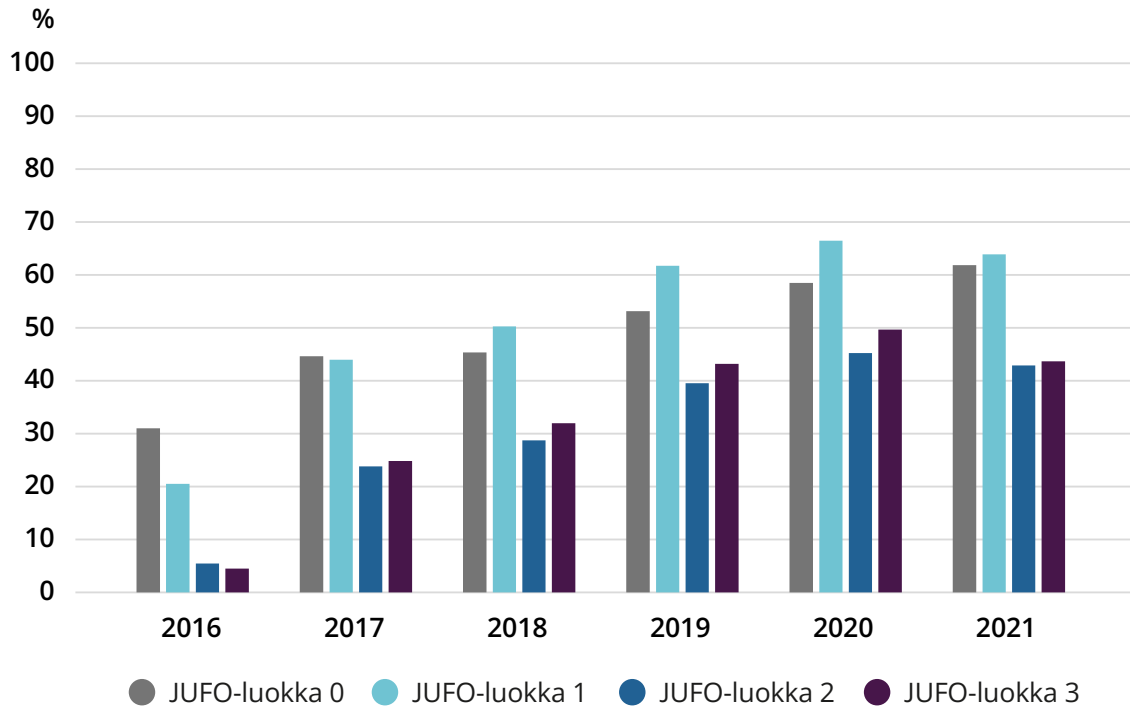
5.4 AVOIN JULKAISEMINEN

Avoin julkaiseminen on lisääntynyt erittäin myönteisesti kaikissa JUFO-tasoluokissa. Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioitujen lehti- ja konferenssiartikkelien avoimuus lähti kasvuun erityisesti vuoden 2016 jälkeen ja ollut voimakkainta tasoluokissa 1–3 (kuvio 23). Viimeisen parin vuoden ajan avoimien julkaisujen osuus on pysynyt noin 80 prosentissa, mutta erityisesti vuoden 2021 osuudet voivat vielä kasvaa rinnakkaistallennusta koskevien embargoaikojen umpeuduttua.

Kuvio 23. Suomalaisten yliopistojen avoimesti saatavien vertaisarvioitujen 2016–2021 lehti- ja konferenssiartikkelien osuus (N = 151 941) JUFO-luokittain (2016–2021 luokituksilla). Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

Kirja-artikkelien, toimitettujen teosten ja monografioiden osalta avoimuuden kasvu on ollut maltillisempaa (kuvio 24). Kasvuja on tapahtunut kaikissa JUFO-tasoluokissa, mutta suurempi osa 0- ja 1-tason kirja-artikkeleista, toimitetuista teoksista ja monografioista on avoimia verrattuna 2- ja 3-tason julkaisuihin. Myös näillä julkaisutyypeillä havaitaan, että avoimien julkaisujen osuus on säilynyt viimeisimmän parin vuoden ajan ennallaan, mutta etenkin vuoden 2021 osuus voi kasvaa rinnakkaistallennusta koskevien embargoaikojen umpeuduttua.

Kuvio 24. Suomalaisten yliopistojen avoimesti saatavien vertaisarvioitujen 2016–2021 kirja-artikkelien, toimitettujen julkaisujen ja monografioiden osuus (N = 40 840) JUF0-luokittain (2016–2021 luokituksilla). Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja JUF0-portaali.

Suomalaisten yliopistojen avoimista vertaisarvioituista lehti- ja konferenssiartikkeleista 42 % on vuonna 2021 avoimena Open access -julkaisukanavassa ja 36 % Hybridi OA -julkaisukanavassa. Lisäksi 22 % avoimista artikkeleista on rinnastallenteita. Gold OA -artikkelien lukumäärä on kasvanut merkittävästi etenkin JUF0-luokassa 1 (Kuvio 25). Hybridi OA:n kasvu on ollut voimakasta JUF0-luokissa 1, 2 ja 3. Rinnakkaistallenteiden ja Hybridi OA:n suhteellinen osuus on suurin JUF0-luokissa 2 ja 3, mutta lukumääräisesti eniten Hybridi OA -artikkeleita julkaistaan JUF0-luokassa 1.

Ei-avointien artikkelien lukumäärä on laskenut voimakkaasti kaikissa JUF0-luokissa (Kuvio 25). JUF0-luokan 1 lehdissä julkaistiin vuonna 2021 yhteensä 2890 ei-avointa lehti- ja konferenssiartikkelia, eli enemmän kuin avoimia (1991) ja ei-avoimia (394) artikkeleita yhteensä JUF0-luokan 3 lehdissä. Avoimen saatavuuden edistyminen edellyttääkin sitä, että kaikissa JUF0-luokissa, mukaan lukien JUF0-luokka 1, tutkijat valitsevat välittömän avoimuuden mahdollistavia julkaisukanavia.

JUF0-luokka 3 käsittää eri tieteidenalojen asiantuntijapaneelien laadukkaimmiksi ja vaikuttavimmiksi arvostamat tieteelliset julkaisukanavat. Tieteellisen julkaisu-toiminnan toista ääripäätä edustavat niin sanotut saalistajalehdet, jotka houkuttelevat kirjoittajamaksujen (APC) saamiseksi käsikirjoituksia antamalla harhaanjohtavaa tietoa toimituskunnista, vertaisarviointiprosessista ja tieteellisestä vaikuttavuudesta. Suomalaiset yliopistot raportoivat vuonna 2021 vain 15 vertaisarvioitua lehti- tai konferenssiartikkelia, jotka on julkaistu Cabells Predatory Reports -indeksoimissa mahdollisissa saalistajalehdissä.

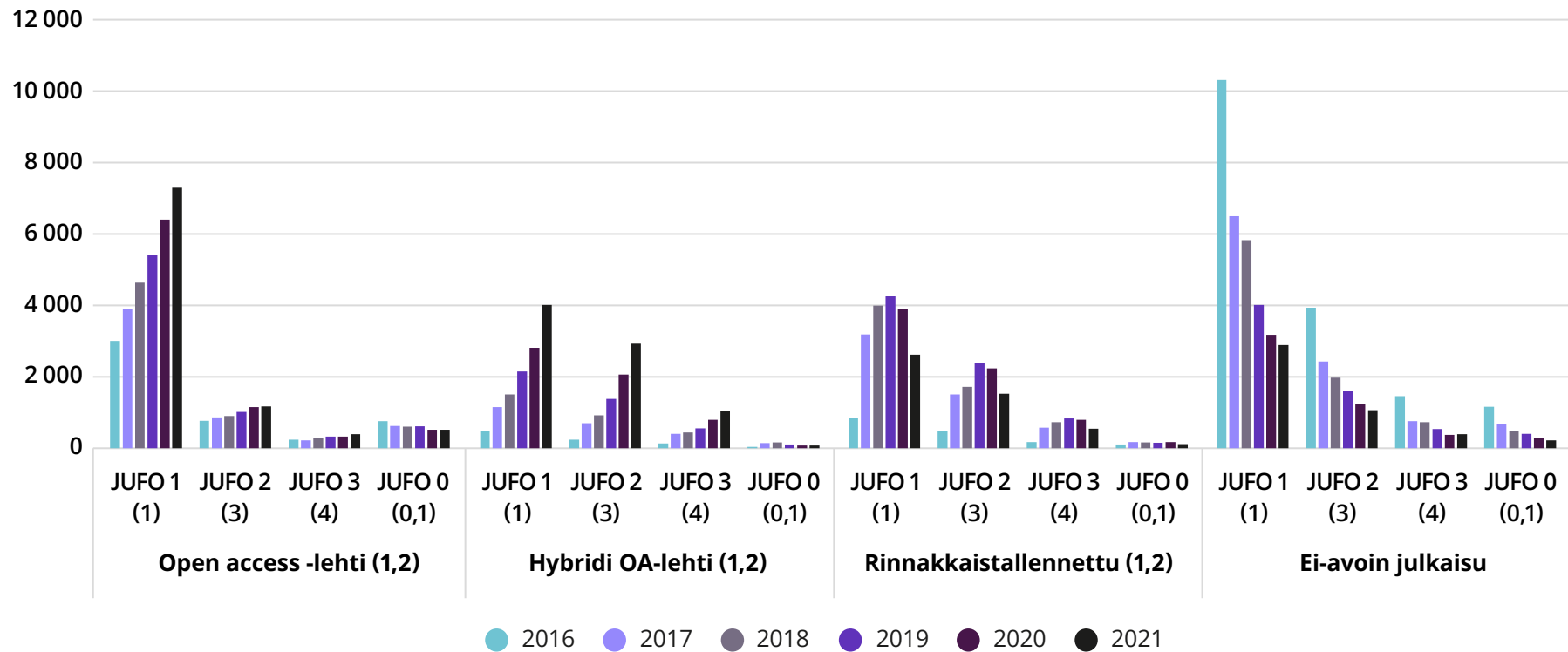
Suomalaisen tutkimuksen näkökulmasta merkittävämpi ilmiö on tieteellisen julkaisutoiminnan kasvu JUF0-luokan 0 ja JUF0-luokan 1 rajalle sijoittuvalla harmaa-

alueella. Kaupalliset Open access -kustantajat ovat alkaneet kilpailla APC-maksujen markkinaosuudesta julkaisemalla lehdissään mahdollisimman suuren määrän artikkeleita pienimmällä mahdollisella toimitustyöhön ja laadunarviointiin käytettävällä ajalla.

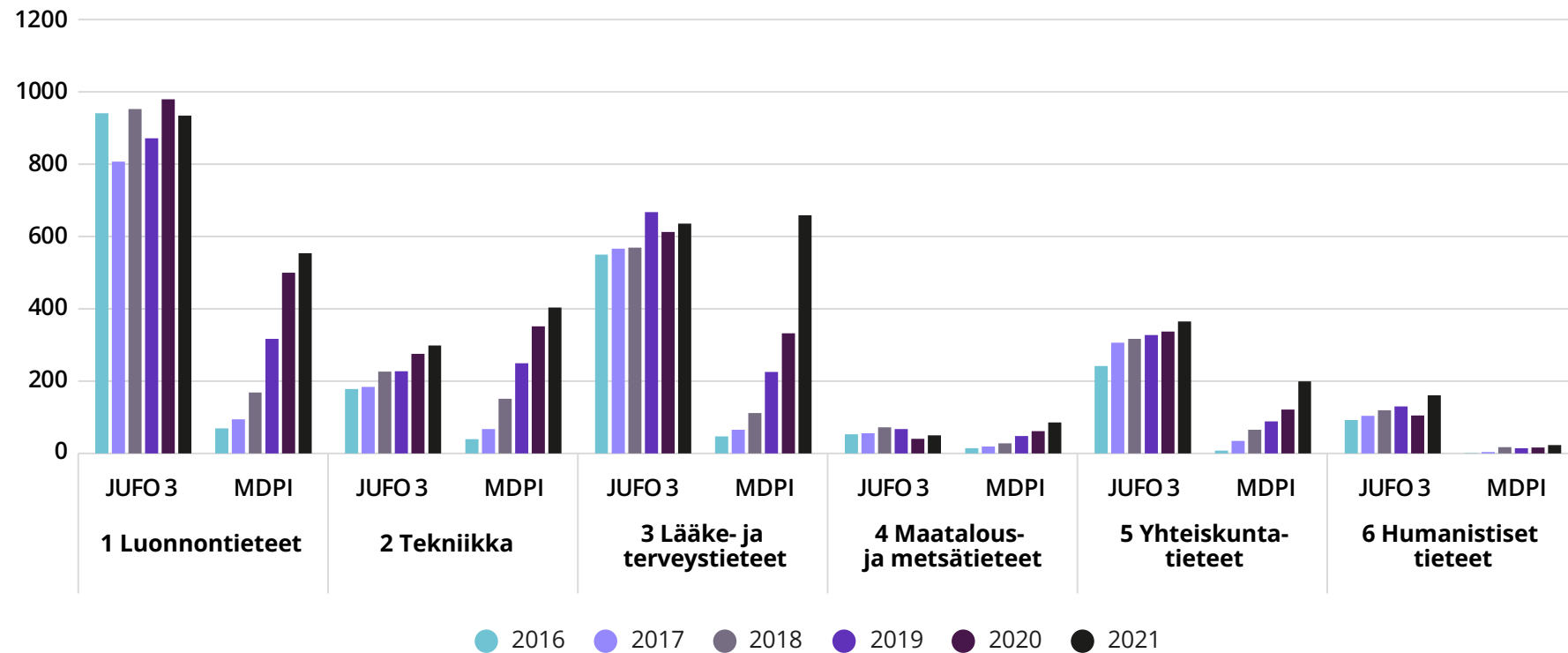
Malliesimerkki tällaisesta kustantajasta on MDPI, jonka lehdistä on käyty kriittistä keskustelua kansainvälisesti ja myös kotimaassa. MDPI:n *Sustainability*-lehti laskettiin vuoden 2023 alusta JUFO-luokasta 1 luokkaan 0. Lehdessä julkaistaan myös laadukkaita artikkeleita, mutta laaja-alaisuus, suuri julkaisumäärä ja nopeat julkaisuprosessit ovat murentaneet luottamusta siihen, että *Sustainability*-lehden laadunvarmistus toimisi uskottavasti kautta linjan.

Suomalaisten yliopistojen raportointien artikkelien määrä MDPI:n lehdissä on kasvanut hyvin nopeasti 177:sta artikkelista vuonna 2016 1921:een vuonna 2021. Verrattuna JUFO-luokan 3 lehtiin julkaisutoiminnan kasvu luokkiin 1 ja 0 sijoittuvissa MDPI:n lehdissä on ollut huomattavasti voimakkaampaa kaikilla päätieteenaloilla humanistisia tieteitä lukuun ottamatta (Kuvio 26). Tekniikassa, Lääke- ja terveys-tieteissä sekä Maatalous- ja metsätieteissä julkaistiin 2021 enemmän artikkeleita MDPI:n kuin JUFO-luokan 3 lehdissä.

Julkaisufoorumilla on tärkeä tehtävä kannustaa, seurata ja tehdä näkyväksi tieteellisen julkaisutoiminnan laatua ja avoimuutta. Myös avoimen tieteen aikakaudella tarvitaan foorumi, jossa erityisesti tutkijat tieteenalojensa parhaiden käytänteiden asiantuntijoina voivat arvioida julkaisukanavien laatua ja keskustella kriittisesti julkaisutoiminnan muutoksista.

Kuvio 25. Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioidut 2016–2021 lehti- ja konferenssiartikkelit avoimuuden tyypin mukaan JUFO-luokittain (suluissa rahoitusmallin mukaiset painokertoimet) (N = 151 941). Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

Kuvio 26. Suomalaisten yliopistojen vertaisarvioitua lehti- ja konferenssiartikkelit JUFO-luokan 3 lehdissä ja MDPI-kustantajan lehdissä (N = 18 656). Lähde: VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja JUFO-portaali.

**Tieteellisten seurain
valtuuskunta**